

BİR HUKUKA UYGUNLUK NEDENİ OLARAK HABER VERME HAKKININ YAZILI BASIN YOLUYLA İŞLENEN HAKARET SUÇLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

STUDY UPON THE RIGHT TO IMPART INFORMATION AS A
GROUND FOR JUSTIFICATION IN THE CONTEXT OF THE CRIME OF
DEFAMATION COMMITTED THROUGH PRINT MEDIA

Sinan BAYINDIR / Özge APİŞ*

Özet: Çalışmamızın konusu, 5237 sayılı TCK'nın, "Şerefe Karşı Suçlar" başlığı altında ve 125. maddesinde düzenlenmiş bulunan "hakaret suçu"dur.

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde hakaret suçunun genel yapısı, ikinci bölümde ise, hukuka uygunluk nedeni kavramı ve özellikle de yazılı basın yoluyla işlenen hakaret suçlarında "Haber Verme Hakkı" ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nda yer alan cezai sorumluluğun esas ve türü üzerinde durulmuştur. Bu anlamda, basın özgürlüğü ve basının görevlerine de kısaca değinmek bir zorunluluk olmuş, ilgili oldukça anlatılan hususlara ilişkin Yargıtay kararlarına da yer verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Hakaret suçu, basın özgürlüğü, Basın Kanunu.

Abstract: The Subject of our study is "crime of defamation" provided under the title of "Crimes Against Honor" in Turkish Penal Code No 5237, Article 125.

Our study consists two parts: In the first part, the overall structure of the crime of defamation was examined; in the second part the concept of justification, particularly "Right to Impart Information" with regard to crimes of defamation committed through print media and principles and varieties of the criminal liability under our Press Law No. 5187 are analyzed. In this sense, freedom and duty of the press are also needed to be briefly discussed; and decisions of

---

* Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi.

* Marmara Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Ana Bilim Dalı araştırma görevlisi.

the Court of Cassation were referred so far as they are related.

Keywords: crime of defamation, freedom of the press, media law.

I. HAKARET SUÇU

1. Genel Olarak

Hakaret suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125-131. maddelerinde “Şerefe Karşı Suçlar” başlığı altında sekizinci bölümde düzenlenmiştir. Buna göre;

“(1) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilâl ederek işlenmesi gerekir.

(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükmolunur.

(3) Hakaret suçunun;

a) Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı,

b) Dinî, siyasî, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı,

c) Kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle,

işlenmesi hâlinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz.

(4) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/15 md.) Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.

(5) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/15 md.) Kurul hâlinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret edilmesi hâlinde suç, kurulu oluşturulan üyelere karşı işlenmiş sayılır. Ancak, bu durumda zincirleme suça ilişkin madde hükümleri uygulanır.”¹

¹ 765 sayılı TCK'da hakaret ve sövme fiilleri iki ayrı maddede düzenlenmişti. Eski kanunumuzun hakaret suçunu düzenleyen 480. maddesine göre, “Her kim, toplu

Belirtelim ki 5237 sayılı TCK'da bu suçla benzerlik gösteren başka suçlar da mevcuttur. Örneğin TCK m. 216, 299, 300, 301. maddelerinde düzenlenen suçlar bu suçla benzerlik göstermekle beraber, gerek korunan hukuki değer gerekse maddi unsurları yönünden farklılık arz eder. Esasen kişilere karşı hakaret teşkil etmeyen bu suçlar daha çok devletin kişiliğine ve devlet idaresine karşı işlenen suçları düzenlemektedir.² Oysa, şereften başka bir takım değerlere tecavüz niteliğini taşıyan özel tahkir suçlarından farklı olarak hakaret suçu, sadece insan şerefini ihlal etmesi dolayısıyla genel tahkir suçu olarak tanımlanır.³

Hakaret suçu açısından bir başka özel düzenleme de 20.07.1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanun'dur. Atatürk'ün hatırasına karşı gerçekleştirilen tahkir edici fiiller, 5816 sayılı Kanun'un 1. maddesinde düzenlenmiştir.⁴

Maddede;

"Atatürk'ün hatırasına alenen hakaret eden veya söven kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Atatürk'ü temsil eden heykel, büst ve abideleri yahut Atatürk'ün kabrini tahrip eden, kıran, bozan veya kirleten kimseye bir yıldan beş yıla kadar ... hapis cezası verilir" denilmektedir.

---

veya dağılık ikiden ziyade kimse ile ihtilat ederek diğer bir şahıs hakkında bir madde mahsusaya tayin ve isnadı suretiyle halkın hakaret ve husumetine maruz kılacak yahut namus ve haysiyetine dokunacak bir fül isnat ederse, üç aydan üç seneye kadar hapis ve yüzbin liradan birmilyon liraya kadar ağır para cezasına mahkum olur." Sövme suçunun düzenlendiği 482. maddeye göre ise, "Her kim, toplu veya dağılık ikiden ziyade kimse ile ihtilat ederek her ne suretle olursa olsun bir kimsenin namus veya şöhret veya vakar ve haysiyetine taarruz eylerse üç aya kadar hapis ve ellibin liradan beşyüzbin liraya kadar ağır para cezasıyla mahkum olur." denilmektedir.

² Dönmezer, Sulhi, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, Beta Yay., 17. Bası, Ekim 2004, s. 271.

³ Yenidünya, Ahmet Caner / Alşahin, Mehmet Emin, "Bireyin Şerefine Karşı Suçlar", *TBB Dergisi*, Sayı 68, Ocak-Şubat 2007, s. 43.

⁴ Gündel, Ahmet, *Atatürk'e, Cumhurbaşkanına, Cumhuriyet'e, Hükümet'e Hakaret Suçları ile Yasadışı Yakalanan ve Tutuklananlara Tazminat Verilmesi Davaları*, Seçkin Yay., Ankara 1997, s. 15.

Hakaret suçunun bu özel şeklinin soruşturulması ve kovuşturulması 125/1. maddenin aksine, şikayete tabi değildir; soruşturma re'sen yapılır⁵ (m. 3).

Biz bu çalışmamızda sadece “Şerefe Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiş olan hakaret suçu açısından konuyu ele alacağımız için ayrıntılı açıklamalara yer vermiyoruz.

2. Korunan Hukuksal Değer

Kişinin onur ve şerefi, Anayasamızın 17/1. maddesindeki, “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir” hükmüyle Anayasal güvence altına alınmış bulunmaktadır.

Bu anlamda, Anayasa ile güvence altına alınan, kişilerin ve toplumun değer attığı varlıkların, bunları tehlikeye sokan ya da bu değerlere zarar veren eylemlere karşı yasalarda suç olarak düzenlenmek suretiyle korunması da söz konusu olmaktadır.⁶ Bu varlık yahut değerler, hayat, sağlık, vücut ve mal gibi maddi bünyeli olabileceği gibi manevi nitelikli de olabilir. Kişinin manevi varlığı da şereftir.⁷

Her ne kadar tüm dünyada hakaret eylemlerinin suç olmaktan çıkarılması eğilimi varsa da hakaret suçunun cezalandırılması, insanın kişiliğinin maddi ve manevi değerlerden oluşan bir bütün olduğunun kabul edilmesi ve bu suretle yasa koyucunun kişinin manevi değerlerine yapılacak saldırıları da şerefe karşı suçlarla koruması gerektiği düşüncesinden kaynaklanmaktadır.⁸ Zira insanın insan olmasından kaynaklı olarak, kendisine saygı duyulmasını isteme hakkı vardır ve devlet bu hakkı, söz konusu cezai hükümlerle güvence altına almaktadır.⁹

⁵ Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, s. 335 vd.

⁶ Erol, Çetin, *Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu (Basın ve Radyo Televizyon Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırılardan Doğan Sorumluluk, TCK ve Terörle Mücadele Yasasındaki Basın Yoluyla İşlenen Suçlar, Medya Mevzuatı)*, Turhan Kitabevi, Ankara 1999, s. 223.

⁷ Erem, Faruk / Toroslu, Nevzat, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş 9. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2003, s. 422.

⁸ Yaşar, Osman, Gökcan, Hasan Tahsin, Artuç, Mustafa, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Cilt III, Madde 86-146, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s. 3897.

⁹ Centel/Zafer/Çakmut, *Kişilere Karşı Suçlar*, Cilt: I, Beta Yay., 2007, s. 211.

Hakaret suçuyla korunmak istenen hukuksal değer, esasen şeref ve sosyal saygınlıktır. Sosyal saygınlık, “şeref” olmakla birlikte, şeref kavramına nasıl bir anlam verileceği hususunda tartışmalar söz konusudur.

“Subjektif (füli/iç) şeref” kavramından bir sonuca varmaya çalışan yazarlara göre şeref, kişinin kendisinin şerefli olduğu hususunda beslediği iyi duygu iken, “objektif (normatif/dış) şeref” kavramından bir sonuca varmaya çalışan yazarlara göre ise şeref, insanın insan olmasından kaynaklı olarak sahip olduğu ve başkalarının buna saygı göstermesini gerektiren değerdir.¹⁰ Aslında, şeref kavramının ne sadece subjektif ne de sadece objektif bir anlamının olduğunu söylemek mümkündür. Şeref kavramı, karma bir niteliğe sahip olup, kişinin hem kendisi hakkında hem de başkalarının onun hakkındaki kanaatlerini içeren bir kavramdır.¹¹ Madde gerekçesinde de hakaret fiillerinin cezalandırılmasıyla korunan hukuki değer, kişilerin şeref, haysiyet ve namusu, toplum içindeki itibarı, diğer fertler nezdindeki saygınlığı olduğu belirtilmiştir. Nitekim suçun “Şerefe Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiş olması da suçla korunan hukuki değer, mağdurun şerefi olduğunu göstermektedir.

Bu anlamda, Türk Ceza Kanunumuz, “onur, şeref ve saygınlık” terimlerinden bahsetmek suretiyle hem iç hem de dış şerefi korumayı amaçlamıştır.¹²

3. Suçun Faili ve Mağduru

Suçun faili herkes olabilir. Çünkü Kanunu’nun 125. maddesinde, bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte so-

¹⁰ Tezcan, Durmuş, Erdem, Mustafa Ruhan, Önok, R. Murat, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Seçkin, Ankara 2008, s. 439.

¹¹ Centel/Zafer/Çakmut, *Kişilere Karşı Suçlar*, s. 221-222.

¹² Artuk/Gökçen/Yenidünya, *TCK Şerhi*, s. 3054.

Belirtmek gerekir ki, şeref kavramı, subjektif ve objektif olmak üzere iki şekilde değerlendirilebilir. Subjektif şeref, kişinin kendi onuruna yönelik olarak beslediği olumlu kanaat iken, objektif şeref, başkalarının o kimse hakkındaki düşüncelerini ifade eder. Bu anlamda 5237 sayılı TCK, “onur ve şeref” kavramından söz etmekle, subjektif şerefi, “saygınlıktan” söz etmekle, objektif şerefi korunmak istemiştir. Centel/Zafer/Çakmut, *Kişilere Karşı Suçlar*, s. 221-222.

mut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişiden söz edilmektedir.¹³

Tüzel kişilerin ise suçun faili olmaları mümkün değildir. Eğer tüzel kişilik bünyesinde işlenen böyle bir suçun varlığı söz konusuysa, cezai sorumluluk, Ceza Kanunumuzun 20. maddesinde düzenlenen cezaların şahsiliği prensibi gereği, suç teşkil eden eylemi işleyen gerçek kişiye aittir.¹⁴

Ölmüş bir kişinin geriye bırakmış olduğu vasiyetname yoluyla bir başkasına hakarete bulunmuş olması ihtimalinde, mirasçılarının hakaret suçundan sorumlu tutulup tutulamayacağı akla gelse de yine cezaların şahsiliği prensibi gereği, böyle bir ihtimalin söz konusu olması mümkün değildir.¹⁵ Fakat ölen tarafından yazılıp da bu yazının başkaları tarafından yayınlanması hali dışında, ölen kimsenin mirasçılarından tazminat talep edilmesi, bir başka ifadeyle bu kişilere karşı hukuk davası açılması mümkündür.¹⁶

Basın yoluyla hakaret suçunun işlenmesi halinde ise, ileride ayrıntılı bir şekilde açıklanacağı üzere, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 11. maddesi uyarınca cezai sorumluluk kural olarak eser sahibininindir. Fakat istisnai durumlarda, süreli yayınlarda sorumlu müdür ya da sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili, süresiz yayınlarda ise yayımcı ve basımcının sorumluluğu gündeme gelebilmektedir.¹⁷

Suçun mağduru, herhangi bir kişidir. Mağdurun bazı sıfatları haiz olması suçun nitelikli halinin uygulanmasını gerektirecektir.¹⁸ Keza mağdurun Cumhurbaşkanı olması halinde olduğu gibi, mağdurun sıfatının özellik arz etmesi halinde 125. maddenin değil 299. maddenin uygulanması gerekecektir.¹⁹ Çocuklar ve akıl hastaları da, bu kişiler tarafından algılanıp hissedilmese dahi, yalnızca insan olmaları

¹³ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *TCK Şerhi*, s. 3062.

¹⁴ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *TCK Şerhi*, s. 3062.

¹⁵ Centel/Zafer/Çakmut, *Kişilere Karşı Suçlar*, s. 222.

¹⁶ Erem/Toroslu, s. 423-424.

¹⁷ Tezcan/Erdem/Önok, s. 441.

¹⁸ Malkoç, İsmail, *Yeni Türk Ceza Kanunu*, 3. Bası, Malkoç Kitabevi, 2008, I. Cilt, s. 1095.

¹⁹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *TCK Şerhi*, s. 3063.

rı nedeniyle tanınan değere sahip olan herkes gibi bu suçun mağduru olabileceklerdir.²⁰ Hatta onur kırıcı bir suçtan mahkum olan ve “şerefsiz” diye nitelendirilen bir kişi de bu suçun mağduru olabilecek ve bu kimsenin de korunmaya değer bir şerefının olması dolayısıyla, 125. maddenin sağladığı korumadan yararlanabilecektir.²¹ Gerek hırsıza hırsız, katile katil demek gerekse de hırsıza katil ya da dolandırıcı demek geniş anlamda hakaret, dar anlamda ise sövme olarak nitelendirilebilecektir. Zira aksinin ispatı mümkün olmayan isnatlarda hakaret değil, sövme söz konusudur. Kendisine “hırsız” isnadında bulunulan kimsenin, nerede ve ne zaman bu hırsızlığı yaptığı belirtilmiş olmalıdır ki, hırsız olmadığını ispat edebilsin.²²

Mağdurun belli veya belirlenebilir kişi veya kişiler olmayıp belli bir etnik grup veya bölgenin hedef alınması suretiyle işlenmesi halinde TCK m. 213- 217’de yer verilen suçların oluşup oluşmayacağını değerlendirilmesi gerekir.²³

Ölülerin bu suçun mağduru olmaları mümkün değildir; koşulları varsa Ceza Kanunu’nun 130. maddesinde düzenlenmiş bulunan “Kişinin Hatırasına Hakaret” hükümlerini uygulamak gerekir.²⁴

Eğer mağdur bir kamu görevlisiyse ve hakaret suçu bu kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenmişse, Kanunu’nun 125/3. maddesine göre, bu durum cezayı ağırlaştırıcı nitelikli bir haldir.²⁵

Hakaret suçunun mağduru açısından değinilmesi gereken diğer bir nokta, bu suçta mağdurun belirli veya belirlenebilir olması gerektiğidir. Fakat mağdurun kimliğinin açıkça belirtilmesine ihtiyaç yoktur.²⁶ Bu anlamda, hakaret teşkil eden fiilin kime yöneldiğinin anlaşılmasında tereddüt varsa, hakaret suçunun işlendiğinden bahsedilemeyecektir.²⁷ Fakat mağdurun ismi açıkça belirtilmemiş ol-

²⁰ Tezcan/Erdem/Önok, s. 441.

²¹ Çetin, *Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu*, s. 224.

²² Erem/Toroslu, s. 429.

²³ Malkoç, s. 1096.

²⁴ Tezcan/Erdem/Önok, s. 442

²⁵ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *TCK Şerhi*, s. 3064.

²⁶ Yenidünya/Alşahin, s. 48.

²⁷ Şen Ersan, *Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu*, Cilt: 1 Madde 1-140, Vedat Kitapçılık, İs-

makla beraber, kim olduğu anlaşılabiliriyorsa, suç oluşacaktır. Dolayısıyla, örneğin mağdurun isminin sadece baş harflerinin veya herkesçe tanınmış bir lakabının yahut özelliklerinin belirtilmesi, mağdurun belirlenmesi anlamına gelir ve hakaret suçu oluşur.²⁸ Mağdurun belirlenmesini sağlayan imaların sadece muhatap tarafından bilinebilecek özellikleri ifade etmesi halinde dahi yine suçun oluştuğunun kabulü gerekir.²⁹

Nitekim 5237 sayılı Kanunu'nun 126. maddesinde, "*Hakaret suçunun işlenmesinde mağdurun ismi açıkça belirtilmemiş veya isnat üstü kapalı geçirilmiş olsa bile, eğer niteliğinde ve mağdurun şahsına yönelik bulunduğu duraksanmayacak bir durum varsa, hem ismi belirtilmiş ve hem de hakaret açıklanmış sayılır.*" denilerek mağdurun belirlenmesine yönelik bir karineye yer verilmiştir.

Suçun bir topluluğa karşı işlenmesi halinde (kollektif hakaret), bu topluluğun tüzel kişiliği olup olmadığına göre ayırım yapmak gerekecektir.

Eğer bu topluluğun tüzel kişiliği yoksa topluluk ne kadar geniş olursa, mağdurun tespiti de o kadar imkansızlaşacağından, suçun oluşabilmesi için ilgili kişi topluluğunun açıkça sınırlandırılmış ve belirlenmiş olması gerekmektedir.³⁰

Örneğin, "*avukatlar yalancısıdır*" ibaresi hakaret suçunu oluşturmazken, belirli bir okulun öğretmenlerine, belirli bir futbol takımının futbolcu, yönetici ve teknik heyetine yönelik hareketlerde suç oluşur ve kişi topluluğunu oluşturan kişilerden her biri fail hakkında şikayetçi olabilir.³¹ Şu halde, "*avukatlar yalancısıdır*" örneğinde, somut olarak avukat kişi/kişiler hedef alınmaksızın, salt beyan biçiminde ifadeler kullanılması halinde, suç oluşmayacaktır.³²

---

tanbul 2006, s. 550.

²⁸ Parlar, Ali / Hatipoğlu, Muzaffer, *Türk Ceza Kanunu Yorumu*, 2. Cilt, Madde 72-145, Seçkin Yay., Ankara 2008, s. 1919.

²⁹ Donay, Süheyl, *Türk Ceza Kanunu Şerhi*, Beta Yay., İstanbul 2007, s. 202.

³⁰ Tezcan/Erdem/Önok, s. 442; karşı görüş için bkz. Centel/Zafer/Çakmut, *Kişilere Karşı Suçlar*, s. 224.

³¹ Parlar/Hatipoğlu, s. 1920.

³² Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 3904.

Söz konusu bu durumun tam tersi halinde de suç oluşturmayacaktır. Başka bir ifadeyle, bir eylemin hakaret sayılması için bir kimse ya da belirlenebilir kimselere yönelik olması gerektiğinden, eylem hakaret niteliğinde olsa da hiç kimseye yöneltilmemişse suç oluşmayacaktır. Örneğin, bir kimsenin ortalık bir yerde alkollü olarak alenen sövmesi, hakaret suçunu oluşturmayacaktır.³³

Halkın bir kesimini oluşturan sayısı belirsiz bir topluluğun sosyal sınıf, ırk, din mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak aşağılanması söz konusu ise, Ceza Kanunu'nun 216/2. fıkrasının uygulanması söz konusu olacaktır.³⁴

Eğer topluluğun tüzel kişiliği varsa, suç tüzel kişiye karşı da işlenebilmelidir. Çünkü mağdur olabilmek için şahsiyet sahibi olmak yeterli olup ayrıca bir de cezai sorumluluk sahibi olmaya gerek yoktur.³⁵ Olanaksız olan tüzel kişinin fail olmasıdır. Bu açıdan tüzel kişinin fail olamaması mağdur olmasını engellemektedir.³⁶

765 sayılı eski Ceza Kanunu'nun 483/2. fıkrasında, "*Adli veya siyasi veya mülki veya askeri bir heyet veya siyasi bir parti yahut amme menfaatine hadim bir cemiyet veya müesseseye tecavüz ve hakarete bulunanlar, fülhlerinin mahiyetine göre 480 veya 482 nci maddelerde yazılı cezalarla cezalandırılırlar.*" hükmü yer almıştır.

Bu anlamda 765 sayılı Kanun'a göre, tüzel kişiliğe sahip bulunan siyasal partiler, kamu yararına hizmet eden müesseseler suçun mağduru olabilecektir. Fakat Yargıtay bu dönemde maddede gösterilenler dışındaki tüzel kişilerin de hakaret suçunun mağduru olabileceğine ilişkin hükümler vermiştir.³⁷

³³ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 3910.

³⁴ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Turhan Kitabevi, 10. Baskı, Ankara 2010, s. 383.

³⁵ Özen, Mustafa, "*Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi*", http://baroport.barobirlik.org.tr/App_Themes/Dergi/2008-75-402.pdf, Erişim, (Erişim Tarihi:13.04.2010).

³⁶ Özbek, Veli Özer, *TCK İzmir Şerhi, Yeni Türk Ceza Kanunu'nun Anlamı*, Cilt 2, Özel Hükümler (Madde 76-169), Seçkin Yay., s. 861.

³⁷ Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, s. 283-284 vd., Aksi yönde, "...suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK 483/2 maddesinde hakaret suçunun mağduru olabilecek tüzel kişilerin sınırlı olarak sayıldığı, bunlar arasında kamu yararına çalışan dernek ve kuruluşlar dışında özel hukuk tüzel kişilerinin bulunmadığı, çalışan personelin he-

5237 sayılı Ceza Kanunu'nda ise 125. maddenin 5. fıkrasında, "Kurul halinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret edilmesi hâlinde suç, kurulu oluşturan üyelerle karşı işlenmiş sayılır. Ancak, bu durumda zincirleme suça ilişkin madde hükümleri uygulanır." düzenlemesine yer vermiştir.

Bu durumda 5237 sayılı Kanun'un 125/5. maddesi, 765 sayılı Ceza Kanunu'nun 483/2. fıkrasına göre daha geniş bir düzenleme getirmiştir. Dolayısıyla, 483/2. maddede yer alan adli heyet, siyasi heyet, mülki heyet ve askeri heyet yanında örneğin, disiplin kurulu, adalet komisyonu gibi kurullar da 125/5. maddesi kapsamında düşünülebilir.³⁸ Ancak burada adı geçen kurullardan, 301. maddede yer verilen kurulların dışında kalan kurulların anlaşılması gerekir.³⁹

Fakat halihazırdaki bu düzenlemeden tüzel kişilerin suçun mağduru olabileceği gibi net bir sonuç çıkarılamasa da kanımızca, tüzel kişilerin hakaret suçunun mağduru olabilmesi mümkün kılınabilmeli ve 125. maddenin 5. fıkrasına bu konuda açık bir hüküm getirilmelidir.

4. Suçun Unsurları

a. Suçun Maddi Unsuru

765 sayılı Ceza Kanunu'nda hakaret ve sövme suçları bağımsız birer suç olarak kabul edilmiş ve farklı maddelerde düzenlenmişken, 5237 sayılı Kanunu'nda, iki suç tipi 125. madde dahilinde suçun seçimlik hareketleri olarak tanımlanmışlardır.⁴⁰ Bu anlamda, hakaret suçu seçimlik hareketli bir suç olup, kanuni tipteki somut bir fiil veya olgu isnat etmek ya da sövmek suretiyle onur, şeref ve saygınlığa saldırmak fiillerinin gerçekleştirilmesiyle tamamlanacaktır.⁴¹

---

def alınması nedeniyle anılan vakfın suçtan doğrudan zarar görmediği de gözetilmeden..." denilmek suretiyle her türlü tüzel kişiliğin bu suçun mağduru olamayacağı ifade edilmiştir. Yarg. 4. CD, 27.11. 2007, 6074/10037, bkz. Malkoç, s. 1111.

³⁸ Özbek, s. 862.

³⁹ Malkoç, İsmail; s. 1101.

⁴⁰ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 3907.

⁴¹ Yenidünya/Alşahin, s. 43.

5237 sayılı Ceza Kanunu'nun, 765 sayılı Kanun'dan farklı olarak, suç ister hakaret etmek suretiyle ister sövme suretiyle işlenmiş olsun, hakaretin sövmeye oranla daha ağır bir fiil olmasına rağmen, verilecek cezanın aynı olacağı yönünde bir düzenleme getirmiştir. Bu anlamda, hakaret ve sövme cezalandırılırken, yargıç cezayı somut olaya göre belirleyecek, 61. maddedeki kriterleri araç olarak kullanacaktır.⁴² Öyle ki somut bir fiil ya da olgunun isnadı halinde cezanın alt sınırından daha fazla ayrılmak gerekecektir.⁴³

aa. Somut Bir Fiil veya Olgu İsnat Etme

Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasına göre, "*Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden ... kişi ... cezalandırılır.*"

Suçun oluşmasını sağlayan bu seçimlik harekette, hakaretin varlığı için, fiil veya olgunun varlığı yeterli olmayıp, aynı zamanda bu olgu ve fiilin somut olması da gerekir.⁴⁴ Yargıtay bu durumu, "*belirli bir olayı yükleme niteliğinin*" varlığının bulunması olarak açıklamaktadır.⁴⁵

Bir başka ifadeyle, fiilin somut sayılabilmesi için, şahsa, konuya, yer, zaman yahut şekle ait bir takım unsurların açıklanmış olması gerekir.⁴⁶ Fakat bu unsurların hepsinin teker teker açıklanmış olmasına gerek olmayıp, hakaret konusu fiil veya olgunun somutlaştırılmasına yetecek miktarda açıklık bulunması yeterlidir.⁴⁷ İsnat edilen fiilin, bir mahkeme kararı gibi olayın bütün inceliklerini ve ayrıntılarını belirtmiş olması aranmaz.⁴⁸

Örneğin, bir kimseye "*hırsız, sahtekar*" denilmesi, somut bir olgu belirtmediğinden, burada sövme suretiyle hakaret suçu işlenmiş olur.

⁴² Yurtcan, Erdener, *Yeni Türk Ceza Kanunu ve Yorumu*, Kazancı Yay., İstanbul 2004, s. 248.

⁴³ Malkoç, s. 1096.

⁴⁴ Parlar/Hatipoğlu, s. 1920.

⁴⁵ Özbek, s. 863.

⁴⁶ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 3054.

⁴⁷ Parlar/Hatipoğlu, s. 1921.

⁴⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Turhan Kitabevi, 10. Bası, Ankara 2010, s. 374.

Fakat, “*hırsız, babanın evinden paralarını çaldın*” şeklinde bir ifade kullanılması halinde ise, somut bir fiil veya olgu isnat etmek suretiyle hakaret suçu oluşur.⁴⁹

Bu anlamda, somut bir fiil veya olgu, doğruluğu veya yanlışlığı tartışılabilir, ortaya çıkartılabilecek nitelikteki fiil veya olgulardır.⁵⁰ Bu somut fiil veya olgunun geçmişte meydana gelmiş yahut şimdiki zamanda meydana geliyor olması gerekir. İleride gerçekleşecek olaylarınsa, şimdiki zamanda gerçekleşen olaylarla bağlantısı kurulabiliyorsa, somut bir fiil isnadının varlığı kabul edilecektir.⁵¹ Örneğin, bir kimseye, “*bu kadın boşanırsa, evine komşusu A’yi alır ve onunla zina eder*” denirse, bu somut olgu isnadından çok sövme eylemini oluşturur.⁵²

Son olarak belirtmeliyiz ki, adı geçen bu isnat konusu somut fiil veya olguların doğru olup olmaması yahut bir suç olup olmaması önemli değildir.⁵³ Fakat, isnat edilen bu olay ya da olguların suç olup olmaması, 5237 sayılı Kanunu’nun 127. maddesi dahilinde, isnadın ispatı halinde ceza verilmesine engel olması bakımından önem taşıyabilmektedir.⁵⁴

Ayrıca, mağdur hakkında daha önceden mahkumiyet hükmü verilmiş olduğu durumlarda, bu mahkumiyet hükmünden dolayı, somut bir fiil isnadı halinde de hakaret suçu oluşacaktır.⁵⁵ Bu anlamda, kesin hükümle sonuçlanmış bir davayla, işlendiği sabit görülen fiilden bahisle kişiye basın yoluyla hakaret edilmesi halinde de cezaya hükümlenacaktır. Meğerki haber verilirken haber verme hakkının sınırları içinde kalınmış olsun. Burada amaçlanan daha önceki bir mahkumiyetten hareketle kişinin sürekli gündeme getirilerek, gereksiz yere küçük düşürülmesinin önlenmesidir.⁵⁶

⁴⁹ Parlar/Hatipoğlu, s. 1921.

⁵⁰ Özbek, s. 864.

⁵¹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *TCK Şerhi*, s. 3055.

⁵² Yaşar/Gökçen/Artuç, s. 3907.

⁵³ Meran, Necati, 3056, *Yeni Türk Ceza Kanunu*, Seçkin Yay., 2. Bası, Ankara 2007, s. 645.

⁵⁴ Yaşar/Gökçen/Artuç, s. 3907.

⁵⁵ Erem/Toroslu, s. 426.

⁵⁶ Malkoç, s. 1138.

Keza hakkında yürütülen soruşturma sonucu takipsizlik kararı, düşme veya beraat kararı verilen kişiye soruşturma veya kovuşturma konusu fiilden bahisle hakaret edilmesi halinde de fail cezalandırılacaktır.⁵⁷

Belirtelim ki somut bir fiil veya olgu isnadı failin huzurunda olabileceği gibi failin gıyabında başka kişilerle ihtilat etmek suretiyle de gerçekleşebilecektir. TCK m. 125-1/son'da "*...mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için failin en az üç kişi ile ihtilat ederek gerçekleşmesi gerekir.*" denilmiştir.

5237 sayılı TCK'da 765 sayılı TCK'daki düzenlemeden farklı olarak "*ikiden ziyade*" ibaresi yerine "*en az üç kişi*" ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca eski düzenlemede yer verilmiş olan "*toplu ya da dağıntık*" ibaresine de yer verilmemiştir.⁵⁸ Maddede ihtilatın şekline yer verilmemiştir.⁵⁹ İhtilat, sözlük anlamı itibarıyla karşılıklı görüşme anlamına gelmektedir.⁶⁰ Somut olayda ihtilat unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin her türlü delille ispatı mümkündür.⁶¹ İhtilat, ya söylenen sözlerin en az üç kişinin duyabileceği bir ortamda sarf edilmesi ile veya aynı isnadın değişik zamanlarda farklı kişilere söylenmesi ile oluşabilir.⁶² İhtilat unsurunun gerçekleşmesi için failin diğer kişilerle yüz yüze gelmesi şart olmayıp, isnadın teknik iletişim araçlarıyla diğer kişilere ulaştırılması halinde ihtilat şartı gerçekleşmiş olacaktır.⁶³

Bu konuda son olarak belirtelim ki ihtilat ve aleniyet kavramları farklı kavramlardır. Maddede ihtilat gıyapta hakaretin bir unsuru olarak kabul edilmişken; aleniyet suçun bir nitelikli halini oluşturmaktadır.

⁵⁷ Malkoç, s. 1138.

⁵⁸ Donay, s. 198.

⁵⁹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s. 403.

⁶⁰ *Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük*, Ankara 2005, s. 943.

⁶¹ Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, s. 281.

⁶² Malkoç, s. 1097.

⁶³ Malkoç, s. 1097.

bb. Sövmek Suretiyle Onur, Şeref ve Saygınlığa Saldırmak

Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasında yer verilen bir diğer seçimli hareket, "...sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırılması"dır.

Sövme, her hangi bir somut fiil ya da olgu isnat etmeksizin, şeref ve haysiyeti rencide eden, kişiyi aşağılayan, hor gören, inciten isnatlardır.⁶⁴ Sövme suretiyle suçun işlenmesi halinde, "alçak", "terbiyesiz", "sahtekar", "frençili", "kör", "psikopat" gibi kişinin bir vasfını, kötü bir niteliğini, huyunu veya bedeni arızası ya da bir hastalığın izafe edilmesi şeklindeki sözlerin⁶⁵ yahut yazı, işaret veya müstehcen bir el hareketi gibi türlü fiillerin varlığı söz konusudur.⁶⁶

Belirtelim ki sarf edilen sözlerin salt olarak kaba ve nezaketsiz olması hakaret suçun oluşumu açısından yeterli olmayıp, söz konusu sözlerin kişinin onur ve saygınlığını incitecek sözler olması gerekir.⁶⁷

Sövme suçuna konu olan bu söz ya da hareketlerin sövme vasfı taşıyıp taşımadığı hususunda tereddüde düşüldüğü durumlarda ise, kullanılan sözcük veya sözlerin ya da hareketlerin, fiilin gerçekleştiği bölgedeki anlamları araştırılmalı, bu sözler, örf ve adet kuralları, bölgesel özellikler, fiilin işlendiği andaki şartlar gibi unsurlar açısından değerlendirilmelidir.⁶⁸

Öte yandan, yaralama kastının bulunmadığı durumlarda, tahkir edici bir niteliğe sahip olmasından dolayı, tokat atmanın sövme olarak kabul edilebileceğini de belirtmek gerekir.⁶⁹

⁶⁴ Artuk/Gökçen/Yenidünya, TCK Şerhi, s. 3056.

⁶⁵ Parlar/Hatipoğlu, s. 1922.

⁶⁶ Yenidünya/Alşahin, s. 52.

⁶⁷ Yargıtay bir kararında ... "İlçe Seçim Kurulu'nda görevli olup, seçimde kullanılan eşyaları asansörle taşıyan sanığın, asansörde bulunan yakınanlara yük taşıyacağım, asansörden inin dediği yakınanların inmeyerek kapıyı kapatmasını istediklerinde, sanığın bir kaç adım yürüyemiyorlar diyerek ısrar etmesi üzerine, yakınanların hakim olduklarını hatırlatmalarına karşın sanığın, 'hakim ise hakim ne olacak biz yük taşıyoruz' şeklinde söylenmesi biçimindeki eylemlerinin kaba ve nezaketsiz davranış olmakla birlikte, yakınanların onur şeref ve saygınlıklarını inciten veya küçük düşüren haksız saldırı niteliğinde bulunmadığı gözetilmeden mahkumiyet tesis edilmesi bozmayı gerektirmiştir." şeklinde hüküm kurmuştur. Malkoç, s. 1104.

⁶⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, TCK Şerhi, s. 3056.

⁶⁹ Özbek, s. 865.

Son olarak, “Allah belanı versin”, “cezanı versin” şeklindeki ve beddua niteliğindeki ifadelerin sövme vasfını taşımadığını ve Yargıtay’ın da bu tür ifadeleri sövme olarak değerlendirmedeğini belirtmemiz gerekir.⁷⁰ Ancak, Yargıtay bir kararında, sanığın cezaevindeki bir yakını ile görüşmesine izin vermeyen C. Savcısına söylediği kabul edilen “Allah belanı versin, sen de oraya girersin” biçimindeki sözlerin, yakınının bela okunacak nitelikte bir kişiliğe sahip olduğu anlamını taşıdığı ve yakınana küçük düşürücü değer yargıları yüklediği, bu suretle suçun sübuta erdiğini belirtmek suretiyle, beddua mahiyetindeki sözlerin hakaret suçunu oluşturacağına hükmetmiştir.⁷¹

cc. Hakaret Konusu Fiilin Şeref ve Saygınlığı Rencide Edici Olması

Gerek somut bir fiil veya olgu isnat edilmesi gerek ise sövmek suretiyle hakaret suçunun işlenmesi durumunda, suç konusu fiillerin tahkir edici olması gerekir.⁷²

Failin fiilinin tahkir edici olup olmadığı, örf ve adet kuralları ya da kamuoyu uyarınca mağdurun şeref ve haysiyetini sarsacak nitelikte olup olmadığına göre belirlenir; isnat edilen fiilin mutlaka suç olması aranmaz.⁷³

Yargıtay bir kararında, sanığın, yakınana söylediği kabul edilen, “ ‘Büyücü, büyü yapıp hayvanları öldürüyorsun’ sözlerinin ne suretle hakaret suçunu oluşturduğu açıklanmadan hüküm kurulması ... bozmayı gerektirmiştir.” ifadesine yer vermiştir.⁷⁴

Bunun yanında kimi hallerde, kullanılan ifadeler, anımsattıkları olaylar yahut kullanılış sebepleri gereği, objektif olarak hakaret suç-

---

Yargıtay 9. CD’nin 2009/13357 E., 2009/12595 K. sayılı ilamından özetle, “ görevli memura hakaret suçunda sanığın kullandığı cebir ve şiddetin ağırlatıcı neden mi yoksa ayrı bir etkili eylem suçunu mu oluşturduğu sanığın kastı dikkate alınarak belirlenmelidir.” denilmektedir. *Yargıtay Kararları Dergisi*, Şubat 2010, s. 347.

⁷⁰ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 3057.

⁷¹ 4. CD, 05.04. 2006, 6628/032, Malkoç, s. 1133.

⁷² Özbek, s. 865.

⁷³ Erem/Toroslu, s. 428.

⁷⁴ Yarg. 4. CD’nin 18.12.2002, 16288/18775 sayılı kararı, Meran, s. 659.

na vücut verir gibi görünmeseler de, hakaret suçunun oluşmasına neden olabilirler.⁷⁵

Hakaret suçu, soyut tehlike suçudur. Mağdura yönelen fiil ya da söz, toplumun büyük bir kesimi tarafından aşağılayıcı, kişinin haysiyetini zedeleyici görülmelidir. Bu fiil ya da sözlerin mağduru aşağılamış olması değil, aşağılayacak bir nitelik göstermiş olması gerekir.⁷⁶ Bir başka ifadeyle, suçun oluşması için, failin kastettiği neticenin, örneğin mağdurun üzülmeye gibi, gerçekleşmesi gerekmez; tahkir edici sözün söylenmesi ya da hareketin yapılmasıyla, hakaret suçu tamamlanır.⁷⁷

Bunun yanında, mağdurun aşırı alıngan olması, örf ve adet kuralları yahut kamuoyu bakımından aşağılayıcı, küçük düşürücü ya da onur kırıcı olmayan bir söz yahut harekete, tahkir edici özellik kazandırmaz.⁷⁸

Yine, sitem etme, yakınma ifade eden sözler, şeref ve saygınlığı rencide edici olmadığı sürece hakaret suçuna vücut vermeyecektir.⁷⁹

Son olarak, mağdurun sıfatı bazı durumlarda, hakaret konusu fiilin tahkir edici olup olmadığı hususunda etkili olabilir. Nitekim, topluma mal olmuş yahut isim yapmış kişiler, toplum tarafından tanınmak istediklerinden, bu kişilerin özel hayatlarına ilişkin ölçülü haberler, hakaret suçunu oluşturmaz.⁸⁰

⁷⁵ Artuk/Gökçen/Yenidünya, TCK Şerhi, s. 3059.

⁷⁶ Çetin, Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu, s. 229.

⁷⁷ Özbek, s. 866.

⁷⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, TCK Şerhi, s. 3059 “...ne tür hareketlerin şeref ve itibarı ihlal edici olduğu, toplumda hakim olan ortalama düşünüş ve anlayışa göre belirlenmelidir. Bunu tayinde ölçü bireyin özel duyarlılığı değildir”. Yarg. CGK. 03.07.2001, 9-132/155, Artuk/Gökçen/Yenidünya, Ceza Hukuku Özel Hükümler, s.378.

⁷⁹ Samıgın, kız kardeşinin dövülmesi olayına gösterdiği tepkiyle Cumhuriyet Savcısının odasına girerek “...benim kız kardeşimi dövüyorlar, siz burada ne yapıyorsunuz, kimseye ceza vermiyorsunuz” demekten ibaret olan eyleminin çaresizliğini dile getirme ile sitem niteliğinde olduğu gözetilmeden ve hakaret suçunun küçük düşürme öğesinin ne şekilde oluştuğu açıklanmadan mahkumiyet hükmü kurulması bozmayı gerektirmiştir. denilmiştir.” Yarg. 4. CD 06.02.2007 Tarih ve 2005/12433 E., 2006/1174 K. Karar için bkz. Meran, s. 652.

⁸⁰ Artuk/Gökçen/Yenidünya, TCK Şerhi, s. 3059.

b. Suçun Manevi Unsuru

Hakaret suçunda kast, hakaret konusu fiili bir kimseye, onun şeref ve onurunu kırarak şekilde, bilerek ve isteyerek isnat etmektir. Burada fail, hem fiilin hakaret niteliği taşıdığını hem de mağdurun onur ve şerefini kırıcı nitelikte olduğunu bilmeli ve istemelidir.⁸¹ Yine, gıyapta hakaret suçunda da kastın ihtilata yönelmiş olması gerekir.⁸²

Böylece, suçun işlenmesi için genel kast yeterlidir; failde ayrıca bir saik aranmamıştır.⁸³ Hakaret suçu, olası kastla da işlenebilir; fakat tak-sirle işlenemez.⁸⁴ Örneğin, başkalarının duymasının istenmediği, hakaret içeren söz veya fiillerin sadece bir kişiyle ihtilat edildiği sırada, kişinin tedbirsizlik ve dikkatsizliği yüzünden başkaları tarafından da öğrenilmesi durumunda, kast mevcut olmadığından suç da oluşmaz.⁸⁵

Basın yoluyla işlenen hakaret suçları açısından da örneğin haber, yalan ya da değiştirilmiş bir habere dayanıyorsa, haberin yalan olduğu bilinecek ve fail bu yalan haberi yayma iradesine sahip olacaktır. Haberin bilfiil fail tarafından uydurulmuş olmasına gerek yoktur; başkası tarafından uydurulan haberi yayan kimse de bu suçun faili olur.⁸⁶

⁸¹ "Sanığın suça konu yazıda kişisel davacıya... 'seviyesizce uyarı hareketlerinizi kınamaktayız. Bizleri takip etmeniz medeniyetsizlik örneğidir' diyerek küçük düşürücü değer yargısında bulunmasının, kişisel davacının haksız fiiline tepki olarak işlendiğinin kabul edilmesi karşısında bu durumun TCK'nın ilgili hükümleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden amacının hakaret etme kastı olmadığı biçimindeki yasal ve yerinde olmayan gerekçeyle beraatine hükümlenmesi..." denilmiştir. Yarg. 4. CD 27.02.2006 tarih 2004/4510, 2006/4366 sayılı kararı, Meran, s. 657.

⁸² Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Suçlar*, s. 305, Örneğin, bir günlük tutan kimse-nin tuttuğu günlükte yer alan sözler veya gizlice ya da tesadüfen dinlenen sözlerde ihtilatlı hakarete yönelik bir kast bulunmadığı için, kişi cezalandırılmaz. Tezcan/ Erdem/Önok, s. 453.

⁸³ Karşı görüş için bkz. Donay, s. 197. Yazar, maddede "onur, şeref ve saygınlığı rencide edebilecek" kavramlarının kullanılması suretiyle suçun oluşabilmesi için özel bir hakaret kastının arandığını ifade etmektedir.

⁸⁴ Centel/Zafer/Çakmut, *Kişilere Karşı Suçlar*, s. 239, Örneğin, başka bir ülkenin vatan-dışı olan ve Türk örf ve adetlerini, Türkiye'yi iyi bilmeyen failin, mağdura iltifat ettiğini düşünerek, tahkir içeren söz veya hareketlerde bulunması. Yenidünya/ Alşahin, s. 60.

⁸⁵ Erem/Toroslu, s. 436.

⁸⁶ Dönmezer Sulhi, "Yeni Hükümler Muvacehesinde Yalan ve Tahrif Edilmiş Haber ve Havadisler Yayımlamak Suçu", Tahir Taner'e Armağan, İÜHF, İstanbul 1956, s. 28.

c. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru

Hukuka aykırılık, işlenen ve kanuni tipe oturan bir fiilin, hukuk düzeniyle ters düşmesi, sadece ceza hukuku ile değil tüm hukuk düzeyiyle çatışma halinde bulunması demektir.⁸⁷ İstisnai haller dışında, aslında bir eylemin tipikliği, onun hukuka aykırılığı yönünden bir karine oluşturmaktadır.⁸⁸ Bunun anlamı, işlenen fiilin salt yasadaki suç tanımına oturmasının yetmemesi, fiilin cezalandırılabilmesi için, aslında hukuka aykırı ve suç olarak nitelendirilen bu eylemin, özel nedenlerle hukukten hoş görülebilir veya yapılması emredilmiş olmamasının, yani hukuka uygunluk sebeplerinin somut olayda gerçekleşmemesinin gerektiğidir.⁸⁹

Böylece, tipik bir fiil açısından hukuka aykırılık unsurunu kaldıran nedenlere, hukuka uygunluk nedenleri adı verilmektedir.⁹⁰ Bu nedenler, fiilin hukuka aykırı olarak ortaya çıkmasını önler, normal şartlar altında meşru sayılamayacak olan fiilin hukuka uygun olarak ortaya çıkmasını sağlarlar. Genel olarak hukukun tanıdığı bir yetki veya yüklediği bir görev olarak ortaya çıkan hukuka uygunluk nedenleri, hukuk düzeninin kendisiyle çelişkiye düşmezliği ilkesinin gereği, hukuka aykırılığı ve bu anlamda suçu ortadan kaldırır.⁹¹

5237 sayılı TCK'nın 24. maddesinden itibaren "*Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler*" başlığı altında, kusurluluğu azaltan veya ortadan kaldıran haller ile birlikte düzenlenmiş olan hukuka uygunluk nedenleri, kanun hükmünü yerine getirme/amirin emrini yerine getirme meşru savunma, hakkın icrası ve ilgilinin rızasıdır. Haber verme hakkı da, hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni içinde yer almaktadır.⁹²

⁸⁷ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Turhan Kitabevi, Ankara 2009, s. 396.

⁸⁸ İçel/Sokullu/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver, *Suç Teorisi*, Beta Yay., 2000, s. 92.

⁸⁹ Centel/Zafer/Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, Beta Yay., 2008, s. 279.

⁹⁰ İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/ Mahmutoğlu/Ünver, s. 107.

⁹¹ Toroslu Nevzat, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Savaş Yayınevi, Ankara, Nisan 2009, s. 135.

⁹² Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 398, 439.

Hakkın kullanılması, bir hukuk normundan, mahkeme kararından, idari bir tasarruftan, özel hukuka ait bir işlemde veya haber verme hakkında olduğu gibi hukuken tanınmış ve düzenlenmiş bir mesleğin icrasından doğmuş olabilir.⁹³ Bu anlamda, hakaret suçunda hukuka uygunluk sebepleri, meşru savunma, mağdurun rızası, ihbar ve şikayet hakkı, savunma hakkı ve haber verme hakkı olarak belirtilebilse de biz burada konumuzun sınırları gereği ve haber verme hakkını aşağıda ayrıntılarıyla açıklayacak olmamızdan dolayı, söz konusu hukuka uygunluk nedenlerini saymakla yetiniyoruz.

5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

Hakaret suçu, neticesi harekete bitişik ve soyut tehlike suçu olduğundan, hareketin yapılması ile suç tamamlanır. Bu nedenle de huzurda hakaret halinde teşebbüs düşünülemez.⁹⁴

Gıyapta hakaret halinde ise, tahkir edici söz/davranış, üçten az kimse tarafından öğrenildiği ve bu nedenle ihtilat unsurunun gerçekleşmediği hallerde suç oluşmayacaktır. Çünkü kanaatimizce hakaret içeren fiil yahut sözlerin en az üç kişiyle ihtilat edilmesi hususu, suçun bir unsurudur. Böylece, tahkir edici sözün, mağdur dışındaki bir kimisenin bu sözü başkalarına iletmesi hususunda görevlendirilmesi fakat bu kişinin, tahkir edici sözleri başkalarına ulaştırmamasının engellenmediği durumlarda teşebbüs söz konusu olmayacaktır.⁹⁵

Ancak icra hareketlerinin bölünebildiği, huzura eşit sayılan yazılı araçlardan birinin kullanılmak suretiyle suçun işlendiği durumlarda teşebbüsten bahsetmek mümkün olabilecektir.⁹⁶ Bu anlamda örneğin, hakaret içeren mektubun, mağdurun eline geçmeden fail tarafın-

⁹³ Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, s. 155.

⁹⁴ Centel/Zafer/Çakmut, *Kişilere Karşı Suçlar*, s. 253.

⁹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kayançipek, Murat, *Şerefe Karşı Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s. 93-94, karşı görüş için bkz. Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 3925-3926.

⁹⁶ Yenidünya/Alşahin, s. 69.

dan geri alınması durumunda gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulanması da mümkün olabilecektir.⁹⁷

Böylece, yazılı basın yoluyla işlenen hakaret suçlarının teşebbüse müsait olup olmadığı açısından ise, basılmış eserin yayınlanması her basın suçu için zorunlu bir icra hareketi niteliğinde olup, suç niteliğindeki fikri içeriği taşıyan eser, basılmış fakat yayınlanmamış yahut yayınlanmak üzereyken engellenmiş olabileceğinden “yayınlama” icra hareketi yapılmadıkça suç oluşmayacaktır.⁹⁸ Zaten 5187 sayılı Basın Kanunu’nun 11. maddesine göre de, “Basılmış eserler yoluyla işlenen suç yayım anında oluşur.”⁹⁹ denilmek suretiyle bu husus belirtilmiştir.

Suçun basın yoluyla işlenmesinin ardından, sonraki sayılarda düzeltme yazısının yayınlanması halinde ise, suç tamamlanmış olacak; failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanması mümkün olmayacaktır. Zira etkin pişmanlık belli suçlar için öngörülmüş olup, hakaret suçu bu suçlar arasında yer almamaktadır.¹⁰⁰

b. İştirak

Hakaret suçu, iştirak açısından herhangi bir özellik göstermemekte birlikte teorik olarak, iştirakin tüm şekillerinin gerçekleşebileceği kabul edilmektedir.¹⁰¹

Suçun yazılı basın yoluyla işlenmesi halinde, şu olasılığa dikkat çekmek gerekir:

⁹⁷ Kayanççek, s. 336.

⁹⁸ İçel, Kayıhan, *Kitle Haberleşme Hukuku, Basın Radyo-Televizyon Sinema İnternet*, Beta Yay., 1998, s. 233.

⁹⁹ Yayımın ne zaman gerçekleşeceği hususunda, bizim de katıldığımız birinci görüş, yayımın basılmış eserin, muhatapların egemenlik alanına girdiğinde, ikinci görüş ise, basılmış eserin dağıtımın egemenlik alanından çıktığında gerçekleşeceğini savunmaktadır. İçel, *Kitle Haberleşme Hukuku*, s. 234.

¹⁰⁰ Yenidünya/Alşahin, s. 69.

¹⁰¹ Kayanççek’ in, bir mektubu, bir haberi, içeriğine katılmaksızın, sadece muhatabına götüren kişinin hakaret suçuna iştirak etmiş sayılmayacağı şeklindeki düşüncesine katılmamaktayız. (s. 365) Taşıyıcı/postacı işlevi gören kimse, mektubun içeriğine katılmasa ve fakat içeriğinden haberdar olup, bilerek ve isteyerek mektubu taşırsa, yardım eden sıfatıyla sorumlu tutulacaktır. Taşıyıcı, mektubun içeriğinden haberdar değilse, bu sefer dolaylı faildir ve zaten cezai sorumluluğu yoktur.

Bir gazete muhabirine demeç verilmesi yahut bu kişiyle röportaj yapılması ve hakaret içeren sözlerin gazetede yayınlanması halinde, Basın Kanunu'nun 11. maddesi gereği, yazılı basın yoluyla hakaret suçunun failinin eser sahibi olduğundan kuşku yoktur. Demeç/röportaj veren kişi açısından ise, müşterek faillik için gerekli olan fiil üzerinde ortak hakimiyet kurma şartı gerçekleşmemiş olduğundan, suç basın ve yayın yoluyla işlenmiş sayılamayacaktır. Bu kişi, iştirak iradesi varsa, genel iştirak kuralları çerçevesinde, gıyapta hakaret suçundan sorumlu tutulacaktır.¹⁰²

c. İctima

Hakaret suçu farklı zamanlarda, farklı mağdurlara karşı işlenmiş ise, mağdur sayısı kadar suç oluşur. Fakat aynı suç işleme kararıyla, aynı kişiye karşı birden fazla hakaret suçunun işlenmesi halinde zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır.¹⁰³ Burada, aynı suçun seçimlik hareketleri olmaları gereği, suçlardan birinin hakaret birinin sövme olması yahut bu suçlardan birinin gıyapta birinin huzurda işlenmesi, zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasını engellemeyecektir.¹⁰⁴ Birden fazla kişiye tek bir fiil ile hakaret edilmesi söz konusuysa ve bu birden fazla kişi bir topluluk oluşturuyorsa, yine tek bir suç söz konusu olup zincirleme suç hükümlerinin uygulanması söz konusu olacaktır.¹⁰⁵

Yazılı basın yoluyla işlenen hakaret suçları açısından ise, kişiye bir baskıda hakaret edilmesinin ardından müteakip baskılarda başka hakaret suçlarının işlenmesi halinde de zincirleme suç hükümlerinin uygulanması düşünülebilir.¹⁰⁶

5237 sayılı Kanunu'nun 265. maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçu işlenirken, aynı zamanda kamu gö-

¹⁰² Kayanççek, s. 368-369.

¹⁰³ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, s. 400.

¹⁰⁴ Kayanççek, s. 344.

¹⁰⁵ Yenidünya/Alşahin, s. 70.

¹⁰⁶ Kayanççek, s. 347.

revlisine hakaret edilmişse, ayrıca hakaret suçundan ceza verilmesi gerekecektir.¹⁰⁷

Tek bir fiille hem hakaret hem de tehdit, şantaj, iftira ya da suç uydurma suçlarının birinin işlenmesi halinde ise, farklı nevinden fikri içtima hükümleri uygulanacaktır.¹⁰⁸

Hakaret suçu, işkence ve eziyet suçlarında olduğu gibi, bir başka suçun unsuru ya da ağırlaştırıcı nedeni ise, birleşik suç hükümleri gereği faile ayrıca hakaret suçundan dolayı ceza verilmeyecektir.¹⁰⁹

Yine Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin 5. fıkrasına göre, kurul halinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret edilmesi halinde suç, kurulu oluşturan üyelere karşı işlenmiş sayılacak ancak, bu durumda zincirleme suça ilişkin madde hükümleri uygulanacaktır.

Ancak madde hükmü yoruma açık ve belirsiz bir düzenleme içermektedir. Zira kurul üyelerinin birine veya birkaçına belirlenebilir bir şekilde hakaret edilmesi halinde, somut olaya 125. maddenin 3. fıkrasının mı yoksa aynı maddenin 5. fıkrasının mı uygulanması gerekeceği net olarak anlaşılamamaktadır. Yine kurul üyelerinin azınlık veya çoğunluğunun belirtilmesi suretiyle hakaret fiilinin gerçekleştirilmesi halinde fiilin sadece bu üyelere karşı işlendiğinin kabulünün gerekip gerekmeyeceği de belirsizdir. Kanaatimizce, 5. fıkra hükmü kurul üyelerinin açıkça anlaşılamadığı hakaret fiillerinde uygulama alanı bulacak, eğer kurul üyeleri ismen anlaşılabiliyorsa bu halde 3. fıkra hükmü uygulanacaktır.

¹⁰⁷ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 3927.

"Sanığın, etkin direnme eylemi ile birlikte işlediği görevlere sövme eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 265. maddesinde öngörülen '...engellemek amacıyla cebir ve tehdit ... kapsamının dışında olması karşısında, anılan Yasa'nın 265 ve 125/3-a maddelerine uygun iki ayrı suçtan hüküm kurulması gerekirken, sövme eyleminin etkin direnme suçunun ögesi olmadığı gözetilmeden, görevliye etkin direnme suçu içinde eritilerek tek suçtan hükümlülük kararı verilmesi yasaya aykırı..." Kayaççek, s. 340.

¹⁰⁸ Malkoç, İsmail, s. 1096.

¹⁰⁹ Kayaççek, s. 339.

6. Yaptırım

Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasına göre, suçun basit şeklinde ve gerek huzurda gerekse gıyapta hakaret halinde verilecek ceza üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıdır. Suçun basit halinde yine Kanunu'nun 131. maddesine göre, soruşturma ve kovuşturma şikayete bağlıdır.

Suçun nitelikli halinde ise, 125. maddenin 3. fıkrasına göre, verilecek cezanın alt sınırı bir yıldan az olamayacaktır. Yine bu halde, kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret suçunun işlenmesi hali dışında, soruşturma ve kovuşturma şikayet şartına bağlanmıştır. Hakaretin alenen işlenmesi halinde ise, 125. maddenin 4. fıkrasına göre, verilecek ceza altıda bir oranında artırılabilecektir.

Adli para cezasının hesaplanması ve kısa süreli hapis cezasının para cezasına çevrilmesinde, Ceza Kanunu'nun 50 ve 52. maddeleri göz önünde bulundurulacaktır.¹¹⁰

Basın suçları açısından ise, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 28. maddesine göre, "18'inci ve 22'nci maddelerdeki suçlar dışında bu Kanunda öngörülen suçlar için hükmedilen para cezaları, hürriyeti bağlayıcı cezaya çevrilemez." denilmektedir.

Fakat, hakaret suçu Basın Kanunu'nda değil Ceza Kanunumuzda düzenlenmiş bir suç olduğundan, para cezasına mahkum edilmiş olan kişi, bu cezayı süresinde ödemediği takdirde, ödenmeyen kısma karşılık gelen gün miktarınca hapis cezasına hükmolunabilecektir.¹¹¹

II. HAKARET SUÇUNUN YAZILI BASIN YOLUYLA İŞLENMESİ

1. Genel Olarak

765 sayılı TCK'dan farklı olarak 5237 sayılı TCK m. 125'te hakaret suçunun basın yoluyla işlenmesi bir nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Öyle ki maddenin 2. fıkrasında fiilin, mağduru muhatap alan

¹¹⁰ Yenidünya/Alşahin, s. 85-86.

¹¹¹ Yenidünya/Alşahin, s. 86-87.

sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde de fiilin birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılacağı belirtilmiştir.

125. maddenin dördüncü fıkrasında hakaret suçunun alenen işlenmesi bir nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Doktrinde hakaret suçunun basın yoluyla işlenmesi halinde bu nitelikli halin uygulanabileceği savunulmaktadır.¹¹²

Basının görevi, kamuoyunun genelini ilgilendiren ya da ilgilendirmesi gereken olayları, kamuoyunun üzerinde düşünmesini sağlayacak, toplumsal ve siyasal olayları gerçekleri yansıtacak şekilde bilgilendirecek, bireylerin içinde yaşadığı toplumun sorunları hakkında farkındalığını arttıracak ve gerek olayları gerek ise yöneticileri eleştirecek şekilde toplumu aydınlatmaktır.¹¹³

Basın bu görevi gereği, çeşitli haber, fikir ve düşünceleri çoğaltmak suretiyle açıklamak özgürlüğüne yani basın özgürlüğüne sahiptir ve bu özgürlüğünü, “haber verme”, “denetim ve eleştiride bulunma” ve “yayma” hak ve görevini yerine getirmek suretiyle gerçekleştirir.¹¹⁴ İşte basın bu görevini yerine getirirken, kişilerin hakları ile basın özgürlüğünün çatışması, bir başka ifadeyle haber verme hakkının kullanılmasyla, kişilik haklarının ihlal edilmesi söz konusu olabilir.¹¹⁵

Yazılı basın yoluyla kişilik haklarının ihlali, gazete ve dergiler gibi günlük basın araçlarıyla söz konusu olabileceği gibi, kitap, broşür, dergi gibi araçlarla da ortaya çıkabilir. Hatta kişilik hakları, resim, karikatür gibi araçlarla da ihlal edilebilir.¹¹⁶ Fakat bu ihlalin, hukuka uygunluk nedenlerine dahil olan “haber verme hakkı” içerisinde değerlendirilebilmesi halinde, kişilik haklarının, kamuoyu yararı ve basın özgürlüğü kavramlarının arkasına çekileceğini kabul etmek gerekir.

¹¹² Bkz. Donay, s. 200, Malkoç, s. 648, Meran, s. 648.

¹¹³ Tüfek, Ömer Faruk, *Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Bu İhlale Karşı Özel Hukuk Ceza Hukuku ve İ.H.A.S Koruması*, s. 49.

¹¹⁴ Günay, Erhan, *Yayın Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırı ve Basında Sorumluluk*, Seçkin Yay., Ankara 1999, s. 265.

¹¹⁵ Çetin, *Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu*, s. 188.

¹¹⁶ Tüfek, s. 47-90.

2. Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Basının Haber Verme Hakkı

Daha önce yukarıda kısaca belirttiğimiz üzere, bir fiilin cezalandırılabilmesi için bu fiilin kanuni tipe uygunluğu yetmemekte, aynı zamanda hukuk düzeninin bu fiile izin vermemesi de gerekmektedir. Bir başka ifadeyle, suçun tüm unsurları oluşmuş olmasına rağmen hukuka aykırılık unsuru gerçekleşmedikçe fiil suç oluşturmayacaktır. Bu anlamda, bir fiilin hakaret suçuna vücut verebilmesi için, o fiilin hakaret suçunu tanımlayan kanuni tipe (maddeye) oturması yeterli olmayıp, eylemin hukuka uygunluk sebeplerinin birine dahil olmaması da gerekir.¹¹⁷ Bu anlamda, yazılı basın yoluyla işlenen hakaret suçunun oluşup oluşmadığının değerlendirilmesinde, haber verme hakkına üstünlük tanınmasını gerektiren koşulların var olup olmadığının araştırılması söz konusu olacaktır.

Doktrinde haber verme hakkının içerisinde üç hakkı barındırdığı kabul edilir. Bunlar;

- a. Haberi öğrenme ve toplama hakkı,
- b. Haber verme ve yorumlama hakkı,
- c. Haberi yazıya dökme ve yayma hakkı'dır.¹¹⁸

Haber verme ya da olayları açıklama hakkı kamu yararı taşıyan bir olayı, topluma haber vermek, bildirmektir. Basın, haber verme hakkını kullanırken, ya somut gerçeklik/doğruluk ilkesi gereği hiçbir değerlendirme ve eleştiri yapmaz; ya da eleştiri niteliğindeki bir basın açıklaması söz konusu ise bu açıklama salt eleştiriden ibarettir yahut karma bir nitelik taşır. Salt bir eleştiri veya değer yargısında basın, herhangi bir olay açıklaması yapmaz; burada sadece değer yargısı söz konusudur. Buna karşılık karma eleştiri veya değerlendirmelerde, hem mevcut maddi bir olayın haber olarak verilmesi hem de bu olay nedeniyle bir değer yargısının varlığı söz konusudur.¹¹⁹

¹¹⁷ Erol Çetin, *Yeni Türk Ceza Yasasındaki Hakaret Suçları*, Seçkin Yay., Ankara 2005, s. 273.

¹¹⁸ Dönmezer, Sulhi, *Basın Hukuku Cilt: 1*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1958, s. 61, Donay, Süheyl; *Meslek Sırrının Açıklanması Suçu*, İstanbul 1978, s. 193.

¹¹⁹ Eren, Fikret, *Borçlar Genel Hukuku*, Beta Yay. 9. Bası, İstanbul 2006, s. 768.

Basın hürriyetinin önemli bir içeriği olan haber verme hakkının hukuka uygunluk nedeni sayılabilmesi ve basın özgürlüğünün gereksiz yere sınırlandırılmaması için, haber verme hakkına ilişkin bazı koşulların gerçekleşmiş olması gerekir. Bunlar, haberin gerçek ve güncel olması, haberin kamuyu ilgilendirmesi ve ölçülülüktür.

Burada önemle belirtmek gerekir ki, hakaret suçunda, hakkın icrası kapsamında değerlendirilen haber verme hakkı, ancak ve ancak somut bir fiil veya olgu isnadı halinde hukuka uygunluk nedeni olarak nitelendirilebilir. Bir kimseye karşı, yazılı basın yoluyla ve sövmek suretiyle hakaret eden kişi, haber verme hakkını kullandığını iddia edemez.¹²⁰

a. Haberin gerçek ve güncel olması

Verilen bir haberin hukuka uygun sayılabilmesi için, ilk olarak söz konusu haberin gerçek olması gerekip, haberin gerçekmiş gibi yansıtılması, mutlak surette hukuka aykırıdır.¹²¹ Kamu yararının bulunması dahi, gerçeğe aykırı yayınları hukuka uygun hale getiremeyecek, söz konusu yayın nedeniyle bir zarar ya da zarar tehlikesi doğmuşsa, ilgililerin hukuki ve cezai sorumluluğuna gidilebilecektir.¹²²

Haberin gerçek olması, haberin veya bir olaya dayanan eleştiride olayın gerçek olmasıdır. Buradaki gerçeklik, maddi anlamda bir gerçeklik olmayıp, olayın belirli biçimine uygunluktur.¹²³ Aksini düşün-

¹²⁰ Çetin, *Yeni Türk Ceza Yasasındaki Hakaret Suçları*, s. 274.

¹²¹ Çetin, *Yeni Türk Ceza Yasasındaki Hakaret Suçları*, s. 274.

¹²² Çolak, Nusret İlker, *Kitle İletişim Hukuku*, Seçkin Yay., Ankara 2007, s. 175.

¹²³ "Muhabir sanığın Denizli Hizmet Gazetesi'nin 1.9.2003 tarihli nüshasındaki yazısında katılan hakkında 'seksen kişiyi öldürdüğü iddia edilen Ege canavarının torunu, dedesinin izinde ilerliyor. E.T'nin 86 dosyasının bulunduğu iddia edildi.' Biçiminde ifadeler yer verildiği, yazıların gerçeği yansıtmadığı ve katılanı küçük düşürücü nitelikte olduğu gözlemlenmeden, kastının bulunmadığı gerekçesiyle beraata hükmolunması yasaya aykırıdır." (4. CD, 01.11.2007, 4478/8672), "Sanığın haber koordinatörü olduğu CNN Türk Televizyonu'nun 11.10.2000 tarihinde saat 16'da yayınlanan bülteninde Sarıyer İlçe Emniyet Müdürü olan katılanın ismi verilmek suretiyle yayınlanan 'Egebank'ın eski sahibi Y. M. D.'yi bankaya yönelik operasyondan 15 gün önce haberdar ettiği gerekçesiyle açığa alındığı' biçimindeki haberin Emniyet Müdürlüğüne de bu konuda herhangi bir soruşturma yapılmadığı yolundaki yazı içeriği itibarıyla doğrulanmaması nedeniyle, gerçek olmadığı'nin anlaşıldığı, haberin Anadolu Ajansı tarafından da yayınlanmasının gazetecinin habe-

mek basın özgürlüğünü ölçüsüz biçimde sınırlamak ve maddi gerçeğin araştırılmasını basına yüklemek olur ki bu durumun kabul edilmesi mümkün değildir.¹²⁴ Ancak elbette ki basının, öğrenilen haberin gerçek olup olmadığını, az önce belirttiğimiz ölçüde, araştırma yükümlülüğü vardır.¹²⁵ Şayet haber yayınlandığı anda gazeteci belirli bir bilginin doğru olduğuna inanmak için yeterli nedene sahip ise, o zaman cezalandırılmamalıdır.¹²⁶

Yayınların gerçek olma koşulu değerlendirilirken, örneğin, herhangi bir kişinin açıklamaları olması dolayısıyla, başka kimselerin kişilik haklarına saldırı niteliği taşıyabilecek ifadelere yer verilmemesi gerekir.¹²⁷ Fakat, kişi içinde bulunduğu koşullar dahilinde gerekli araştırmaları yapmak suretiyle haberi yayınlamışsa, daha sonradan haberin gerçek olmadığını anlaşılması durumunda, “kaçınılmaz hata” (TCK m. 30/3) hükümlerinin uygulanması söz konusu olacaktır.¹²⁸ Bu nedenle haber verenin kendisinden beklenen araştırmayı gerçekten

---

ri yayınlamadan olayın gerçek olup olmadığını araştırma yükümlülüğünü bertaraf edemeyeceği, dolayısıyla küçültücü değer yargısı içeren ve katılanın sosyal ve mesleki alanda kişilik haklarını zedeleyen haberde hukuka uygunluk nedeni bulunmadığı, sanığın hükümlülüğüne karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi yasaya aykırıdır.” (4. C.D. 06.11.2007, 11311/1145) Kayaççek, s. 119-122.

¹²⁴ Tüfek, s. 127-128.

¹²⁵ Çetin, *Yeni Türk Ceza Yasasındaki Hakaret Suçları*, s. 276, Yarg. 4. CD'nin 18.09.2006 tarih ve 2006/ 7706E, 14025 K sayılı kararında ... “somut olayda İçel Ekspres adlı günlük gazetede katılanın da ortak olduğu şirkete ait tankerin kaçak satışta yakalandığı belirtildikten sonra “Bakan Güçlü'nün sözleri geliyor akla, Gözünüzü Toprak Doyursun” biçiminde verilen haberde, haberin güncelliği ve verilişinde kamu ilgi ve yararı bulunduğundan söz edilebilir ise de, dosyada mevcut tutanağa göre 29.07.2003 tarihinde yakalanan tanker hakkında, gazetenin yayınladığı 01.08.2003 tarihine kadar yeterli bir araştırma yapıldığı takdirde, katılanın o tarihte Kaptan Petrol Ürünleri Oto Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti'nde ortaklık sıfatı kalmadığının belirlenmesi olanaklı bulunduğu gibi habere eklenen “Bakan Güçlü'nün sözleri geliyor akla Gözünüzü Toprak Doyursun” biçimindeki küçük düşürücü değer yargısı içeren sözler nedeniyle olay ile olayın anlatılışı arasında bulunması gereken fikri bağın da mevcut olmadığı dikkate alındığında eylemi hukuka uygun kılan haber verme ve eleştiri hakkı sınırlarının aşıldığı gözetilerek...” denilmek suretiyle haber verenin araştırma yükümlülüğü vurgulanmıştır. Meran, s. 656.

¹²⁶ Kayaççek, s. 119.

¹²⁷ Çolak, s. 175.

¹²⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 440.

yapıp yapmadığı ve bu konuda hataya düşmüş olup olmadığının somut olayda araştırılması gerekir.¹²⁹

Şunu da belirtmek gerekir ki, basın, resmi makamlar tarafından yapılan açıklamaların doğruluğunu araştırma yükümlülüğü yoktur. Eğer yapılan açıklamanın gerçek olmadığı anlaşılırsa, burada sorumluluk, mücbir sebep dolayısıyla kalkmaktadır.¹³⁰

Haberin gerçek olması kadar, güncel olması da gerekir. Çünkü haber konusu olay unutulmuş ve artık hatırlanmasında kamunun bir yararı yoksa bu olayın haber yapılmasının nedeni olarak, hakkında haber yapılan şahsın, kişilik haklarına saldırı olduğunun kabulü gerekir.¹³¹ Ayrıca böyle bir durumda, yayının objektifliğinden de söz edilmesi mümkün değildir.¹³² Ancak, eskiden gerçekleşmiş bir olay, örneğin geçmişte kalmış olan bir mahkumiyetin, ilgilinin milletvekilliğe aday olması halinde yeniden gündeme gelmesindeki gibi, kamuoyunda yeniden önem arz ederse yahut bu olay toplumun çıkarları açısından bir gereklilik haline gelirse, bunun duyurulmasında güncelliğin var olduğunu kabul etmek gerekir.¹³³ Haberin güncelliği hususunda bir istisna, yönetici kimliği olan veya toplumda söz sahibi kişiler (siyasi parti üyeleri ya da liderleri gibi) açınsındandır. Çünkü bu gibi kişilerin güvenilirliklerinin denetlenmesinde toplumsal yarar olup, hataları her zaman günceldir.¹³⁴

Bu anlamda, haberin güncel oluşu ile olayın güncel oluşu arasında fark vardır. Aksinin düşünülmesi, kamuoyu tarafından unutulmuş bir olayın, çeşitli fırsatlarla tekrar tekrar açıklanmasına ve bir kimseye tekrar tekrar hakaret edilmesine imkan sağlayacaktır. Güncel olmayan çıkmış bir olay artık haber değildir ve haber verme hakkı içerisinde değerlendirilemez.¹³⁵

¹²⁹ ÖzbeK/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yay., Ankara 2010, s. 307.

¹³⁰ Çetin, *Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu*, s. 160.

¹³¹ Çetin, *Yeni Türk Ceza Yasasındaki Hakaret Suçları*, s. 276.

¹³² Tüfek, s. 126.

¹³³ Çolak, s. 176.

¹³⁴ Tüfek, s. 127.

¹³⁵ Çetin, *Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu*, s. 185.

b. Kamu yararı ve haberin kamuyu ilgilendirmesi

Basının, halkın “öğrenme hakkı”nı kullanmasında önemli bir yeri olmasının yanında halkı eğitmek, yönetimi denetlemek ve kamuoyu oluşturmak şeklinde görevleri de vardır. Bu görevlerin varlığı halinde ise “kamu yararı” söz konusu olur.¹³⁶ “Toplumsal ilgi”, toplumsal yarar anlamında kabul edilmelidir. Aksi hal, yani toplumun merak ettiği her konunun açıklanmasının, toplumsal yarar gerekçesine dayalı bir hukuka uygunluk nedeninden yararlanması mümkün değildir.¹³⁷ Ekonomik gelir elde etmek, bir başka kimseye çıkar sağlamak ya da o kişiyi cezalandırmak amacıyla veya siyasi hedefler gözetilmek suretiyle yapılan yayınlarda kamu yararının var olduğunu savunmak mümkün değildir.¹³⁸

Şu halde, yasa dışı davranışların, kaçakçıların, yolsuzlukların tespiti ve kamuoyuna duyurulması, eleştirilmesi, devletin ve siyasi kuruluşlarının çeşitli faaliyetlerinin izlenmesi ve bunların yayınlarının yapılması halinde “kamu yararı” vardır; bu yayınlar nedeniyle kural olarak şahsiyet haklarına “haksız” bir tecavüzdən söz edilmez.¹³⁹ Zira burada fiili hukuka uygun hale getiren, böyle bir haberi vermede kamu yararının kişinin şeref hakkından daha üstün olduğunun kabul edilmesidir.¹⁴⁰ Yine, yasama, yürütme ve yargı gibi fonksiyonlardaki aksaklık, yolsuzluk ve yanlışlıkların haber olarak vatandaşın bilgisine sunulması bu kapsamdadır.¹⁴¹ Çünkü bu gibi hallerde, belirli bir dönem ve toplumda geçerli olan ahlak ve hukuk kurallarına aykırılıktan dolayı kamu yararının varlığı kabul edilir.¹⁴² Dolayısıyla, kamu yararının varlığı tespit edilirken, haberin kişilerin marazi merak duygularına mı yoksa yüksek ahlaki ve hukuki değerlerin korunmasına mı

¹³⁶ Özek, Çetin, *Türk Basın Hukuku*, İUHFY, İstanbul 1978, s. 164.

¹³⁷ Günay, s. 68.

¹³⁸ Çolak, s. 174.

¹³⁹ Tüfek, s. 124.

¹⁴⁰ Özbek/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yay., Ankara 2010, s. 308.

¹⁴¹ Tüfek, s. 125.

¹⁴² Centel/Zafer/Çakmut, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*, s. 232.

hizmet ettiği değerlendirilerek bir sonuca varılmalıdır.¹⁴³ Başka bir ifadeyle, kamuoyunun merakının da haklı olması gerekmektedir.¹⁴⁴ Dolayısıyla burada, yapılan basın açıklamaları sonucunda kişilik hakları ve basın özgürlüğü kavramları karşı karşıya geldiğinde, toplum yararının mı yoksa kişi yararının mı korunması gerektiğine, somut olayın özelliklerine göre hakim karar verecektir. Bir haberin verilmesinde kamu yararı yoksa ya da pek azsa, haber verme hakkı ve bu hakkın üstünlüğünden bahsedilemeyecektir.¹⁴⁵

Bu anlamda, kamu yararının, belli ölçüler dahilinde, siyasetçiler, sanatçılar ve sosyal mevkisi itibariyle ilgi çeken diğer kişiler gibi toplumsal ilginin üzerlerinde yoğun olduğu kişilere ilişkin haber yapılması açısından da varlığı kabul edilmektedir.¹⁴⁶ Özellikle siyasal kişiler açısından, kamuoyunun kamusal denetimi de gerçekleştirmesi açısından, öğrenme hakkının bu kişiler bakımından daha geniş değerlendirilmesi gereğine binaen, eleştiri ve haberin sertliğine tahammül zorunluluğu doğacaktır.¹⁴⁷ Fakat elbette bu ilginin magazinsel bir ilgi olması durumunda kamu yararından bahsetmek mümkün olmayacağı gibi yayının, kişilik haklarına saldırı teşkil etmesi durumunda yayın, hukuka aykırı da olacaktır.¹⁴⁸

c. Ölçülülük

Ölçülülük, haber verme hakkının sınırlarına ilişkin olup, konu ile ilgisi olmayan ve kişinin onur ve şerefine saldırıda bulunan fiillerin, haber verme hakkı içinde değerlendirilmemesini sağlayan, olay açıklaması veya eleştiride bulunulurken kullanılan dil ve sözcükler itibariyle, orta düzeydeki bir okuyucu gözünde kişinin küçük düşürülmemesi gerektiğini ifade eden ölçüttür.¹⁴⁹ Söz konusu ölçüt, haber konusu olay

¹⁴³ Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 441.

¹⁴⁴ Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 163-164 Örneğin, bir vatandaşın önceden hırsızlık suçunu işlediğinin açıklanmasında kamu yararı yokken, bu kimsenin bakan olması halinde kamu yararı vardır. Çetin, *Açıklamalı İçtihatlı Basın Kanunu*, s. 188.

¹⁴⁵ Çetin, *Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu*, s. 188.

¹⁴⁶ İçel/ Sokullu/ Özgenc/ Sözüer/ Mahmutoğlu/Ünver, s. 171.

¹⁴⁷ Günay, s. 67.

¹⁴⁸ Çolak, s. 174.

¹⁴⁹ Çetin, s. 278.

ya da eleştiri, açıklanmasında kamu yararı bulunan, gerçek ve güncel bir habere ilişkin olsa dahi, haberde kullanılan üslup, haberin amacını aşan, küçük düşürücü ve aşağılayıcı nitelikte ise, haber ve eleştiri sırf bu yönüyle hukuka aykırı olabilir.¹⁵⁰ Çünkü basın kuruluş ve çalışanlarının amaç ve görevi ilgiliyi cezalandırmak değil, toplumun konudan haberdar olmasını sağlamak, kamu makamlarını harekete geçirmektir. Bu nedenle yayın yapılırken, katilden hırsızdan bahsederken dahi, yayının dengeli yapılmak zorunluluğu bulunmaktadır.¹⁵¹ Çünkü kamunun bir olay hakkında bilgi edinmesi açısından, bu olayda yer alan kişilere sövülmesi lüzumsuz ve faydasızdır.¹⁵²

Ancak özellikle basın yoluyla işlenen hakaret suçlarında, hakaret ile eleştiri arasındaki farkı tespit etmek çoğu kez kolay değildir. Eleştiri herhangi bir kişiyi, eseri, olayı veya konuyu enine boyuna, derinlemesine her yönüyle incelemek, belli kriterlere göre ölçmek, değerlendirmek, doğru ve yanlış yargıları sergilemek amacıyla ortaya konulan görüş ve düşüncelerdir. Eleştiri hakkının sınırını hakaret suçu oluşturur.¹⁵³ Eleştirinin içeriğinin ne olması ve hangi özelliklere içermesi gerektiğini kesin ve net olarak ortaya koymak mümkün değildir. Fakat eleştiriye hakarettan ayırmayı mümkün kılan bazı ölçütler vardır. Öyle ki eleştirinin, fikri bir çaba sonucu düşüncenin kıymetlendirilmesi faaliyeti olması ve eleştirinin daima kamunun menfaati olan bir konuda olması zorunluluğu onu hakarettan ayırır.¹⁵⁴

¹⁵⁰ Eren, Fikret, s. 406.

¹⁵¹ Çolak, s. 177.

¹⁵² Çetin, *Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu*, s. 191, "Rüşvet ve benzeri iddiaları, haber çerçevesinde yansıtmakla yetinilecek yerde, katılan küçük düşürücü kişisel değer yargularını da ekleyerek yayında bulunan sanıkların, haber yayınlama hakkının sınırlarını aştıkları ve suçun oluştuğu gözetilmeden hüküm kurulması yasaya aykırıdır." (4. CD, 22.11.1990, 5181/6275) Kayanççek, s. 128.

¹⁵³ YCGK, 20.03.2007 tarihli kararındaki karşı oy yazısı, Malkoç, s. 1119.

¹⁵⁴ Dönmezer, *Basın Hukuku*, s. 63, 1. nolu dipnot, YHGK bir kararında "...dava, yayın yoluyla kişilik haklarını saldıran iddiasına dayalı manevi tazminat talebine ilişkindir. Basın özgürlüğü ile kişilik hakları karşı karşıya geldiğinde, bu iki değerden birinin üstün tutulması gerekir. Bunun için temel ölçüt kamu yararadır. Yayın, yalnızca toplum yararı gözetilerek yapılmalıdır. Yayın gerçek olmalı, toplumsal ilgi, güncellik gözetilmeli ve öyle biçim arasındaki denge korunmalıdır. Yayınlanmasında kamu yararı bulunan gerçek ve güncel bir haberin öyle biçim arasındaki denge korunarak verilmesi halinde hukuka aykırılık ortadan kalkacağından basın sorumlu tutulamaz. Dosya kapsamından, davalı yazarın davacının kitabını kamuoyuna duyururken kitabın içeriğini eleştirdiği, eleştirilerini çarpıcı söz-

Yine icra ettikleri iş veya meslek dolayısıyla devlet adamı, sanat, siyaset iş ya da bilim adamı gibi kimselerin eleştirilmesinin önceden bu kimseler tarafından kabul edildiği, bu eleştirilere razı oldukları kabul edilir.¹⁵⁵ Fakat şunu söyleyebiliriz ki, eleştiri bir övgü olmadığına göre, kullanılan ifadeler zorunlu olarak sertlik içerecektir. Ancak bu sertlik somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmeli ve ifadelerin eleştiri sınırlarında kalıp kalmadığı takdir edilmelidir.¹⁵⁶

3. 5187 Sayılı Basın Kanunu'na Göre Basın Yoluyla İşlenen Suçlardan Sorumluluk

a. Hakaret Suçunun Basın Yoluyla İşlenmesi

Ceza Kanunu'nda yer alan suçların bir kısmı hem başka araçlarla hem de basın araç olarak kullanılmak üzere işlenebilmektedir.¹⁵⁷ Dolayısıyla, basın suçlarında ceza sorumluluğu denilince, hem basın suçlarının hem de basın yoluyla işlenen suçların göz önünde bulundurulması gerekir. Sadece basın yoluyla işlenen suçlara, basın suçları denir.¹⁵⁸

Basın yoluyla işlenen suç ise, başka yolla işlenmesi de mümkün olan bir suçun, basın aracılığıyla işlenmesidir. Yani basının somut olayda araç olarak kullanılması bu suçların belirgin özelliğidir.¹⁵⁹ Örneğin, özel hayatın gizliliğini ihlal etme suçtur. (TCK m. 134) Bu suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi, cezanın ağırlaşması sonucunu doğurmaktadır (TCK m. 134/2). Dolayısıyla, burada başka şekilde işlenmesi mümkün olan suçun, basın ve yayın yoluyla işlenmesi, suçu nitelikli hale dönüştürmekte ve basın yoluyla işlenen suç söz konusu

---

lerle ifade ettiği, yayın gerçek ve güncel olduğu gibi öyle biçim arasındaki dengenin korunduğu anlaşılmaktadır." denilmiştir. Bkz. 19.03. 2008 Tarih 2008/4 E., 2008/262 K., Özbek/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yay., Ankara 2010, s. 310, 338 no.'lu dipnot.

¹⁵⁵ Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Suçlar*, s. 276.

¹⁵⁶ Erman, *Hakaret ve Söme Suçları*, 2. Bası İstanbul 1989, s. 171.

¹⁵⁷ Çetin, s. 217.

¹⁵⁸ Centel/Zafer/Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 2005, s. 425.

¹⁵⁹ İçel, *Kitle Haberleşme Hukuku, Basın Radyo-Televizyon Sinema İnternet*, Beta Yay., 1998, s. 230-231.

olmaktadır.¹⁶⁰ Hakaret suçu da basın yoluyla işlenmesi mümkün olabilen suçlardandır.

765 sayılı Ceza Kanunu döneminde, hakaret suçunun Ceza Kanunu'nun 480, 482 ve 268. maddelerinin dördüncü fıkraları doğrultusunda, "umuma neşir veya teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtasıyla işlenirse", yayın yoluyla işlenmiş sayıldığından, hakaret veya sövme içeren yazı ya da resmin genel bir yere asılmasının da suçun, yazılı basın yoluyla işlenmiş gibi değerlendirilmesini gerektireceği düzenlenmiştir.¹⁶¹

5237 sayılı Ceza Kanunu'nda da 5377 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 125. maddenin 4. fıkrasında yapılan değişiklik öncesinde, hakaret suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, cezanın artırılacağı öngörülmüştür. Ancak bu düzenleme, adı geçen 15. madde ile yürürlükten kaldırıldığından, cezayı artıran neden, yine 125. maddenin 4. fıkrası gereği, suçun alenen işlenmesinden kaynaklanacaktır.¹⁶²

Bu ayrıma değindikten sonra belirtmeliyiz ki, gerek basın suçları ve gerekse basın yoluyla işlenen suçlar açısından üzerinde sıkça tartışılan konu, Basın Kanunlarında öngörülen sorumluluğun esas ve türüdür. Zira doktrinde baskın görüş, bazı sorumluluk şekilleri açısından Basın Kanunlarında objektif sorumluluğa yer verildiği ve böylece "Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği İlkesi"nin bertaraf edildiğidir. Bu nedenle öncelikle basın suçlarında cezai sorumluluğun nasıl düzenlendiğine değinilmesi gerekir.

5187 sayılı Basın Kanunu'nun 11. maddesine göre,

"Basılmış eserler yoluyla işlenen suç, yayım anında oluşur.

Sürelili yayınlar ve süresiz yayınlar yoluyla işlenen suçlardan eser sahibi sorumludur."

Görüldüğü gibi 5187 sayılı Kanun, basın yoluyla işlenen suçlar açısından, eser sahibini sorumlu tutmuştur.¹⁶³

¹⁶⁰ Centel/Zafer/Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 2005, s. 425.

¹⁶¹ Çetin, Erol, *Son Değişikliklerle Basın Hukuku* (Hukuk-Ceza, Açıklamalı-İçtihatlı), Seçkin Yay., Ankara 2007, s. 481.

¹⁶² Şen, s. 545.

¹⁶³ 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 2. maddesine göre, eser sahibi, sürelili veya süresiz

Dolayısıyla, iştirak iradesi olmaksızın yazı veya haber eser sahibinin iradesi dışında yayınlanmış ve ya aynı şekilde getirilen haberde bir suç unsuru yokken, haberin yayına verilmiş şekli nedeniyle suç oluşmuşsa, eser sahibinin eylemleri ile verilen haber arasında bir illiyet bağı kurulamayacağından, eser sahibinin sorumluluğundan bahsedilemez.¹⁶⁴

Madde şöyle devam etmektedir;

“Sürelî yayınlarda eser sahibinin belli olmaması veya yayım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması ya da yurt dışında bulunması nedeniyle Türkiye’de yargılanamaması veya verilecek cezanın eser sahibinin diğer bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkûm olduğu cezaya etki etmemesi hallerinde, sorumlu müdür ve yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör, basın danışmanı gibi sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili sorumlu olur. Ancak bu eserin, sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen yayımlanması halinde, bundan doğan sorumluluk yayımlatana aittir.

Süresiz yayınlarda, eser sahibinin belli olmaması veya yayım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması ya da yurt dışında olması nedeniyle Türkiye’de yargılanamaması veya verilecek cezanın eser sahibinin diğer bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkûm olduğu cezaya etki etmemesi hallerinde yayımcı, yayımcının belli olmaması veya basım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması ya da yurt dışında olması nedeniyle Türkiye’de yargılanamaması hallerinde ise basımcı sorumlu olur.

Yukarıdaki hükümler, süreli yayınlar ve süresiz yayınlar için bu Kanunda aranan şartlara uyulmaksızın yapılan yayınlar hakkında da uygulanır.”

Anlaşıldığı üzere, her ne kadar 11. madde ile cezai sorumluluk eser sahibine yüklenmişse de ilerleyen fıkralarda, belli şartlarda gerek süreli ve gerek ise süresiz yayınlarda, eser sahibi dışındaki kişilerin de sorumluluğu öngörülmüştür.¹⁶⁵ Doktrindeki tartışmalar da tam

---

yayının içeriğini oluşturan yazıyı veya haberi yazan, çeviren veya resmi ya da karikatürü yapan kişidir.

¹⁶⁴ Çetin, *Son Değişikliklerle Basın Hukuku (Hukuk-Ceza, Açıklamalı-İçtihatlı)*, 2007, s. 534.

¹⁶⁵ 5187 sayılı Basın Kanunumuz, basılmış eserleri, türleri bakımından, süreli ve süresiz şeklinde adlandırarak, tanımlarını 2. maddesinde yapmıştır. Buna göre süreli (dönemsel) yayın, belli aralıklarla (örneğin, günlük, haftalık, aylık, yıllık) yayımlanan gazete, dergi gibi basılmış eserler ile haber ajansları yayınlarını, süresiz (dönemsel olmayan) yayın, belli aralıklarla yayımlanmayan kitap, armağan gibi basıl-

bu nokta üzerinde toplanmaktadır. Zira maddenin devamındaki düzenlemelerin, yine maddenin ikinci fıkrasının önemini ortadan kaldırdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü söz konusu Kanun, süreli yayınlarda eser sahibinin bilinmemesi, bulunamaması veya cezai ehliyetinin yokluğu halinde, sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin, sorumluluğunu öngörmektedir.¹⁶⁶

Bir başka ifadeyle, Basın Kanunu'nun 11. maddesi, eser sahibinin hareketinden doğan neticenin, sorumlu müdür tarafından istenmiş olup olmamasına bakmamakta, sorumluluğun ortadan kalkacağı halleri sınırlı biçimde saymakla, diğer hallerde netice istenmiş olmasa da sorumluluğun doğacağını belirtmiş olmaktadır.¹⁶⁷

Bu anlamda, Basın Kanunu'na göre bu sorumluluk ancak, sorumlu müdür ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin, söz konusu eserin yayımlanmasına karşı çıkmasına rağmen yayımlanırca kalkmaktadır. Ancak söz konusu sorumluluk, sorumlu müdür ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin kendi kusurlu eylemlerinden dolayı ortaya çıkmadığından, başka bir ifadeyle sorumlu müdür ve yetkili kişiler asli fail gibi nitelendirildiklerinden, sorumluluğu kaldıran bu gibi hallerin de böyle bir objektif sorumluluk hali için bir önemi yoktur. Ayrıca, sorumlu müdürün sorumlu tutuluş nedeni, bu kimse- nin, bizim sistemimizde belirli bir otorite, insiyatif ve bağımsız olarak karar verme yetkisine sahip bir kişi olarak, süreli yayını suç oluşturacak düşünsel malzemeden ayıklamakla görevli olmasına rağmen gerekli denetimi yapmamasıdır. Gerçekten, sorumlu müdürün esas görevi, süreli yayının her nüshasını, yayından önce denetleyerek suç teşkil eden unsurları elemektir. Bu nedenle, mesleğin gereği olan bu ödevi savsaklaması ve bunun sonucunda suç teşkil eden yayını engellemesi ve sonuçta gerekli özeni göstermemesi nedeniyle kanun tara-

---

mış eserleri ifade etmektedir.

¹⁶⁶ Yenidünya/Alşahin, s. 44, "Eser sahibi olarak gösterilen Sami Arslan'ın kimlik bilgilerinin belli olmaması, anılan ismin gerçek olup olmadığının dahi belirlenmemesi karşısında, 5187 sayılı Basın Yasası'nın 11/2. maddesi uyarınca sorumluluğu öngörülen, gazete sorumlu müdürü M.Ö'nün hükümlülüğü yerine, 'suçun kanunilik unsurunun bulunmadığı' biçimindeki yasal olmayan gerekçe ile beraatine karar verilmesi.." 4. CD, 05.06.2007, 1031/5328.

¹⁶⁷ Centel/Zafer/Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 2005, s. 427.

findan sorumlu tutulmaktadır.¹⁶⁸ Bu anlamda, sorumlu müdürün denetim görevini kasten veya taksirli olarak ihlal edip etmediği araştırılmamakta ve sorumlu müdür, meydana gelen suçtan dolayı eser sahibinin işlediği suçtan dolayı cezalandırılmakta, böylece sorumlu müdür için aksi kanıtlanamayan bir iştirak ve kusur karinesi yaratılmış olmaktadır.¹⁶⁹ Bunun yanında sorumluluk, bu kişiler üzerinden kalkmış olsa da kusur araştırması yapılmaksızın yayımlatana kolayca yükletilebilmektedir.

Süresiz yayınlar için de farklı bir durum söz konusu değildir. Kanımızca, bahsi geçen yayıncının da sorumluluğu, objektif sorumluluk alanına girmektedir. Hatta görevi eseri basmak veya çoğaltmak olan basanın, iştirak durumu dışında, sorumluluğunun öngörülmesi anlaşılabilir bir düzenleme değildir. Satan ve dağıtan açısından ise, cezai sorumluluğun kaldırılmış olması yerinde bir düzenleme olarak nitelendirilebilir.¹⁷⁰

Bunun yanında, 5187 sayılı Basın Kanunu'nda, dönemsel (sürelili) ve dönemsel olmayan (süresiz) yayınlardaki ceza sorumluluğuna ilişkin hükümlerde (m. 11 vd.), eylemi ve en önemlisi de kusuru bulunmayan kimselerin, sırf başkalarının bulunamaması, yargılanamaması veya cezalandırılmaması nedeniyle, kanunen sorumlu tutulması ve dereceli bir sorumluluk skalasının düzenlenişi de ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine tamamen aykırıdır.¹⁷¹

Şu halde, her ne kadar bu düzenlemenin ikinci fıkrasına göre (m. 11), yayın yoluyla işlenen suçlarda ceza sorumluluğu eser sahibinin ise de, fıkra 3 uyarınca eser sahibinin belli olmaması veya yayım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması veya yurt dışında olması nedeniy-

¹⁶⁸ Özen, Muharrem, "Türkiye Cumhuriyeti'nde ve Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nde Sürelili ve Süresiz Yayınlarda Ceza Sorumluluğu", *AÜHFD*, Cilt 52, Sayı 1-4, 2003, s. 64.

¹⁶⁹ Sözüer Adem, *Basın Suçlarında Ceza Sorumluluğu*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, Ocak 1996, s. 92.

¹⁷⁰ Fakat belirtmek gerekir ki, eğer, bir iştirak hali söz konusuysa, o zaman satan ve dağıtan genel hükümlere göre sorumlu olabilir, ama onun dışında, satan veya dağıtanın sorumluluğu kabul edilmemiştir. Toroslu, X. Yerel Medya Eğitim Semineri - Kayseri 20 - 21 Şubat 2004, [http://www.byegm.gov.tr/seminerler/kayseri x/kayseri_8.htm](http://www.byegm.gov.tr/seminerler/kayseri/x/kayseri_8.htm), Erişim Tarihi: 01.06.2010.

¹⁷¹ Ünver, Yener, "YTCK'da Kusurluluk", *CHD*, Yıl: 1 Sayı: 1, Seçkin, Ekim 2006, s. 43.

le Türkiye’de yargılanamaması durumunda sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili sorumlunun ceza sorumluluğu bulunmaktadır. Böyle bir objektif sorumluluğun, tamamıyla yeniden düzenlenmiş ve yeni Ceza Kanunu’ndan kısa bir zaman önce yürürlüğe girmiş bir kanunda muhafaza edilmesi düşündürücüdür. Ayrıca, ilgili düzenlemenin, kimsenin başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamayacağını öngören yeni Türk Ceza Kanunu m. 20. maddesine açıkça muhalif olması da altı önemle çizilmesi gereken bir diğer noktadır.¹⁷²

SONUÇ

İnsanın insan olmasından ve kendisine saygı duyulmasını isteme hakkının varlığından kaynaklı olarak, gerek kişinin kendisine gerek ise başkalarının bu kişiye karşı duyduğu saygının çeşitli saldırılara karşı korunması gerekliliği söz konusudur. Zira kişinin maddi varlık ve değerlerine yönelen saldırılar kadar, manevi değerlerine yönelik saldırılar da aynı korumadan yararlanmaya muhtaçtır. Bu anlamda, “*onur, şeref ya da saygınlık*” olarak adlandırılan bu manevi değerler, hakaret suçunun korunmaya muhtaç konusunu oluştururlar.

765 sayılı Ceza Kanunu’nda, “*onur, şeref ya da saygınlık*”a yönelik saldırılar açısından, hakaret ve sövme suçları bağımsız birer suç olarak kabul edilmiş ve farklı maddelerde düzenlenmişken, 5237 sayılı Kanunu’nda, iki suç tipi 125. madde dahilinde suçun seçimlik hareketleri olarak tanımlanmışlardır. Bu anlamda, 5237 sayılı Ceza Kanunu’nun, 765 sayılı Kanun’dan farklı olarak, suç ister hakaret etmek suretiyle ister sövme suretiyle işlenmiş olsun, hakaretin sövmeye oranla daha ağır bir fiil olmasına rağmen, verilecek cezanın aynı olacağı yönünde bir düzenleme getirmiştir. Bu anlamda, hakaret ve sövme cezalandırılırken, yargıç cezayı somut olaya göre belirleyecek, 61. maddedeki kriterleri araç olarak kullanacaktır.

¹⁷² Roxin Claus, “ Yeni Türk Ceza Kanunu’nun Genel Hükümleri ”, Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi, Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Claus Roxin’e Armağan, Suç Politikası, İçeli, Kayıhan / Ünver, Yener, Seçkin, Ankara, 2006, s. 283’ün 31 numaralı dipnotu olarak yazılmıştır.

Hakaret suçu, 5237 sayılı Kanunu'nun 125. ve devamı maddelerinde gösterilen şekil ve araçlarla işlenebileceği gibi, basın araç olarak kullanılmak üzere de işlenebilecektir. Bir başka ifadeyle hakaret suçu, basın yoluyla da işlenebilen bir suçtur. Fakat 765 sayılı Ceza Kanunu'ndan farklı olarak 5237 sayılı Kanunu'na göre, hakaret suçunun (yazılı) basın yoluyla işlenmesi halinde, suçun nitelikli halinin gerçekleşmesi söz konusu olmayacaktır. Ancak, bir hukuka uygunluk sebebi olarak basının haber verme hakkına ilişkin koşulların gerçekleştiği hallerde, hakaret suçunun oluşmadığı da kabul edilecektir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, basının görevi, kamuoyunun genelini ilgilendiren ya da ilgilendirmesi gereken olayları, kamuoyunun üzerinde düşünmesini sağlayacak, toplumsal ve siyasal olayları gerçekleri yansıtacak şekilde bilgilendirecek, bireylerin içinde yaşadığı toplumun sorunları hakkında farkındalığını arttıracak ve gerek olayları gerek ise yöneticileri eleştirecek şekilde toplumu aydınlatmaktır. Basın bu görevini "*haber verme hakkı*"nı kullanarak yerine getirir. Fakat bazı durumlarda, kişilerin hakları ile basın özgürlüğünün çatışması, bir başka ifadeyle haber verme hakkının kullanılmasıyla, kişilik haklarının ihlal edilmesi söz konusu olabilir. Bu nedenle, basın hürriyetinin önemli bir ifadesi olan haber verme hakkının, hukuka uygunluk nedeni sayılabilmesi ve basın özgürlüğünün gereksiz yere sınırlandırılması için, haber verme hakkına ilişkin bazı koşulların gerçekleşmiş olması gerekir. Bunlar, haberin gerçek ve güncel olması, haberin kamuyu ilgilendirmesi ve ölçülülüktür. Bu şartlardan her hangi birinin gerçekleşmemesi, haber verme hakkının varlığını ortadan kaldıracak ve hakaret suçu oluşacaktır.

Bu anlamda somut fiil ya da olgu isnadı halinde, bu somut fiil ya da olgunun gerçekliği araştırılmak zorundadır. Haberin gerçek olması halinde ise bu haber güncel olduğu kadar kamuyu da ilgilendirmelidir. Tüm bu koşullara sahip olan haber, aynı zamanda ölçülü ve dengeli bir biçimde kamuya sunulmalıdır.

Sövme şeklinde hakaret halinde ise, hakaret suçunda, hakkın icrası kapsamında değerlendirilen haber verme hakkı, ancak ve ancak somut bir fiil veya olgu isnadı halinde hukuka uygunluk nedeni olarak nitelendirilebileceğinden, bir kimseye karşı, yazılı basın yoluyla ve

sövmek suretiyle hakaret eden kişi, haber verme hakkını kullandığını iddia edemeyecektir.

Hakaret suçu ancak kast ve olası kastla işlenebilen bir suçtur. Bu nedenle, yazılı basın yoluyla işlenen suçlar açısından da kast/olası kast ile hareket edilmesi gerekir. Bu anlamda, yazılı basın yoluyla işlenen hakaret suçları açısından da örneğin haber, yalan ya da değiştirilmiş bir habere dayanıyorsa, haberin yalan olduğu bilinecek ve fail bu yalan haberi yayma iradesine sahip olacaktır. Haberin bilfiil fail tarafından uydurulmuş olmasına gerek yoktur; başkası tarafından uydurulan haberi yaymak kimse de bu suçun faili olacaktır.

Yazılı basın yoluyla işlenen hakaret suçlarına teşebbüste ise, basılmış eserin yayınlanması her basın suçu için zorunlu bir icra hareketi niteliğinde olup, suç niteliğindeki fikri içeriği taşıyan eser, basılmış fakat yayınlanmamış yahut yayınlanmak üzereyken engellenmiş olabileceğinden “*yayınlama*” icra hareketi yapılmadıkça suç oluşmayacaktır. Zaten 5187 sayılı Basın Kanunu’nun 11. maddesine göre de, “*Basılmış eserler yoluyla işlenen suç yayım anında oluşur.*” denilmek suretiyle bu husus belirtilmiştir. Bu anlamda, suçun basın yoluyla işlenmesinin ardından, sonraki sayılarda düzeltme yazısının yayınlanması halinde ise, suç tamamlanmış olacak; failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanması mümkün olmayacaktır. Zira etkin pişmanlık belli suçlar için öngörülmüş olup, hakaret suçu bu suçlar arasında yer almamaktadır.

İştirak hususunda ise, bir gazete muhbirine demeç verilmesi yahut bu kişiyle röportaj yapılması ve hakaret içeren sözlerin gazetede yayınlanması halinde, Basın Kanunu’nun 11. maddesi gereği, yazılı basın yoluyla hakaret suçunun failinin eser sahibi olduğundan kuşku yoktur. Demeç/röportaj veren kişi açısından ise, müşterek faillik için gerekli olan fiil üzerinde ortak hakimiyet kurma şartı gerçekleşmemiş olduğundan, suç basın ve yayın yoluyla işlenmiş sayılamayacaktır. Bu kişi, iştirak iradesi varsa, genel iştirak kuralları çerçevesinde, gıyapta hakaret suçundan sorumlu tutulacaktır.

Kişiyi bir baskıda hakaret edilmesinin ardından müteakip baskılarda başka hakaret suçlarının işlenmesi halinde ise, içtima açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanması düşünülebilecektir. Bir yarıda, hem hakaret hem de tehdit, şantaj, iftira ya da suç uydurma suç-

larının birinin işlenmesi halinde ise, farklı nevinden fikri içtima hükümleri uygulanabilecektir.

Daha önce yukarıda belirttiğimiz üzere, 765 sayılı TCK'dan farklı olarak 5237 sayılı TCK m.125'te hakaret suçunun basın yoluyla işlenmesi bir nitelikli hal olarak kabul edilmemiştir. Fakat 125. maddenin dördüncü fıkrasında hakaret suçunun alenen işlenmesi bir nitelikli haldir. Doktrinde ise, hakaret suçunun basın yoluyla işlenmesi halinde bu nitelikli halin uygulanabileceği savunulmaktadır. Bizim görüşümüze göre de, hakaret suçunun yazılı basın yoluyla işlenmesi halinde ceza, 125. maddenin dördüncü fıkrasına göre artırılması gerekecektir.

Yazılı basın yoluyla hakaret suçunun işlenmesi, bir başka ifadeyle somut olayda haber verme hukuka uygunluk sebebinin gerçekleşmemesi halinde sorumluluk 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 11. maddesine göre eser sahibininindir. Fakat süreli yayınlarda eser sahibinin bilinmemesi, bulunamaması veya cezai ehliyetinin yokluğu halinde, sorumlu müdür ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili, aynı maddenin devamı fıkralarına göre sorumlu tutulabilmektedir. Bu anlamda, Basın Kanunu'nun 11. maddesi, eser sahibinin hareketinden doğan neticenin, sorumlu müdür tarafından istenmiş olup olmamasına bakmamakta, sorumluluğun ortadan kalkacağı halleri sınırlı biçimde saymakta, diğer hallerde netice istenmiş olmasa da sorumluluğun doğacağını belirtmiş olmakta ve böylece objektif sorumluluğu kabul etmiş olmaktadır. Çünkü süreli yayını suç oluşturacak düşünsel malzemedan ayıklamakla görevli olmasına rağmen gerekli denetimi yapmamış olan, eserdeki suç teşkil eden unsurları elemeyen ve bu nedenle, mesleğin gereği olan bu ödevi savsaklayan ve bunun sonucunda suç teşkil eden yayını engellememesi ve sonuçta gerekli özeni göstermemesi nedeniyle kanun tarafından sorumlu tutulması gereken sorumlu müdür/sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili, denetim görevini kasten veya taksirli olarak ihlal edip etmediği araştırılmaksızın ve meydana gelen suçtan dolayı eser sahibinin işlediği suçtan dolayı cezalandırılmak suretiyle, aksi kanıtlanamayan bir iştirak ve kusur karinesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Süresiz yayınlar için de farklı bir durum söz konusu değildir. Aynı süreli yayınlarda olduğu gibi burada da sorumluluk yayımcı ve basımcıya yüklenebilmektedir.

Şu halde ilgili düzenleme, kimsenin başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamayacağını öngören 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 20. maddesine açıkça aykırıdır ve Basın Kanunu'nun 11. maddesindeki objektif sorumluluk halleri kaldırılarak, eser sahibinin dışındaki kişilerin sorumlulukları açısından kusur sorumluluğu benimsenmelidir.

KAYNAKLAR

- Artuk, Mehmet Emin / Gökçen, Ahmet / Yenidünya, Caner, *TCK Şerhi, Özel Hükümler*, Madde 76-131, 3. Cilt, Turhan Kitabevi, Ankara 2009.
- Artuk, Mehmet Emin / Gökçen, Ahmet / Yenidünya, Caner, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Turhan Kitabevi, Ankara 2009.
- Artuk, Mehmet Emin / Gökçen, Ahmet / Yenidünya, Caner, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Turhan Kitabevi 10. Baskı, Ankara 2010.
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, Beta Yay., 2008.
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, *Kişilere Karşı Suçlar*, Cilt: I, Beta Yay., 2007.
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, Beta Yay., 2005.
- Çetin, Erol, *Son Değişikliklerle Basın Hukuku (Hukuk-Ceza, Açıklamalı-İçtihatlı)*, Seçkin, Ankara 2007.
- Çetin, Erol, *Yeni Türk Ceza Yasasındaki Hakaret Suçları*, Seçkin Yay., Ankara 2005.
- Çetin, Erol, *Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu (Basın ve Radyo Televizyon Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırlardan Doğan Sorumluluk, TCK ve Terörle Mücadele Yasasındaki Basın Yoluyla İşlenen Suçlar, Medya Mevzuatı)*, Turhan Kitabevi, Ankara 1999.
- Çolak, Nusret İlker, *Kitle İletişim Hukuku*, Seçkin, Ankara 2007.
- Donay, Süheyl, *Türk Ceza Kanunu Şerhi*, Beta Yay., İstanbul 2007.
- Donay, Süheyl, *Meslek Sırrının Açıklanması Suçu*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1978.
- Dönmezer, Sulhi, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, Beta Yay., Ekim 2004, 17. Bası.
- Dönmezer, Sulhi, *Basın Hukuku*, Cilt: 1, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1958.

- Dönmezer Sulhi, *Yeni Hükümler Muvacehesinde Yalan ve Tahrif Edilmiş Haber ve Havadisler Yaymak Suçu, Tahir Taner'e Armağan, İÜHF, İstanbul 1956.*
- Erem, Faruk / Toroslu, Nevzat, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Gözden Geçirilmiş 9. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2003.*
- Eren, Fikret, *Borçlar Genel Hukuku, Beta Yay. 9. Bası, İstanbul 2006.*
- Günay, Erhan, *Yayın Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırı ve Basında Sorumluluk, Seçkin Yay., Ankara 1999.*
- Gündel, Ahmet, *Atatürk'e, Cumhurbaşkanı'na, Cumhuriyet'e, Hükümet'e Hakaret Suçları ile Yasadışı Yakalanan ve Tutuklanana Tazminat Verilmesi Davaları, Seçkin Yay., Ankara 1997.*
- İçel, Kayıhan / Sokullu, Akıncı / Füsün, Özgenç / İzzet, Sözüer / Adem, Mahmutoğlu / Fatih S. / Ünver, Yener, *Suç Teorisi, Beta Yay., 2000.*
- İçel, Kayıhan, *Kitle Haberleşme Hukuku, Basın Radyo-Televizyon Sinema İnternet, Beta Yay., 1998.*
- Malkoç, İsmail, *Yeni Türk Ceza Kanunu, I. Cilt,3. Bası, Malkoç Kitabevi, 2008.*
- Meran, Necati, *Yeni Türk Ceza Kanunu, Seçkin Yay., 2. Bası, Ankara 2007.*
- Özbek, Veli Özer/ Kanbur, M. Nihat / Bacaksız, Pınar / Doğan, Koray / Tepe, İlker, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yay., Ankara 2010.*
- Özbek, Veli Özer, *TCK İzmir Şerhi, Yeni Türk Ceza Kanunu'nun Anlamı, Cilt 2, Özel Hükümler (Madde 76-169), Seçkin Yayıncılık.*
- Özek, Çetin, *Türk Basın Hukuku, İUHFY, İstanbul 1978.*
- Özen, Muharrem, *Türkiye Cumhuriyeti'nde ve Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nde Süreli ve Süresiz Yayınlarda Ceza Sorumluluğu, AÜHFD, Cilt 52, Sayı 1-4, 2003.*
- Özen, Mustafa, *Hakaret Suçu ve İnternet Yoluyla İşlenmesi, http://baroport.barobirlik.org.tr/App_Themes/Dergi/2008-75-402.pdf, Erişim, (Erişim Tarihi:13.04.2010).*
- Parlar Ali / Hatipoğlu Muzaffer, *Türk Ceza Kanunu Yorumu, 2. Cilt, Madde 72-145, Seçkin Yay., Ankara 2008.*
- Sözüer, Adem, *Basın Suçlarında Ceza Sorumluluğu, Alfa Basım Yayım Dağıtım, Ocak 1996.*

- Şen, Ersan, *Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu*, Cilt: 1 Madde 1-140, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006.
- Tezcan, Durmuş / Erdem, Mustafa Ruhan / Önok, R. Murat, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Seçkin, Ankara 2008.
- Toroslu Nevzat, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Savaş Yayınevi, Ankara, Nisan 2009.
- Toroslu, X. Yerel Medya Eğitim Semineri – Kayseri 20 - 21 Şubat 2004, http://www.byegm.gov.tr/seminerler/kayseri-x/kayseri_8.htm, (Erişim Tarihi: 01.06.2010).
- Tüfek, Ömer Faruk, *Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Bu İhla- le Karşı Özel Hukuk Ceza Hukuku ve İ.H.A.S Koruması*, Adalet Yay., Ankara 2007.
- Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük* Ankara 2005.
- Ünver, Yener, *YTCK’da Kusurluluk*, CHD, Yıl: 1 Sayı: 1, Seçkin, Ekim 2006.
- Yaşar, Osman / Gökcan, Hasan Tahsin / Artuç, Mustafa, *Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Cilt III, Madde 86-146, Adalet Yayı- nevi, Ankara 2010.
- Yenidünya, Ahmet Caner / Alşahin, Mehmet Emin, *Bireyin Şerefine Karşı Suçlar*, *TBB Dergisi*, Sayı 68, Ocak- Şubat 2007.
- Yurtcan, Erdener, *Yeni Türk Ceza Kanunu ve Yorumu*, Kazancı Yay., Ka- sım 2004.